

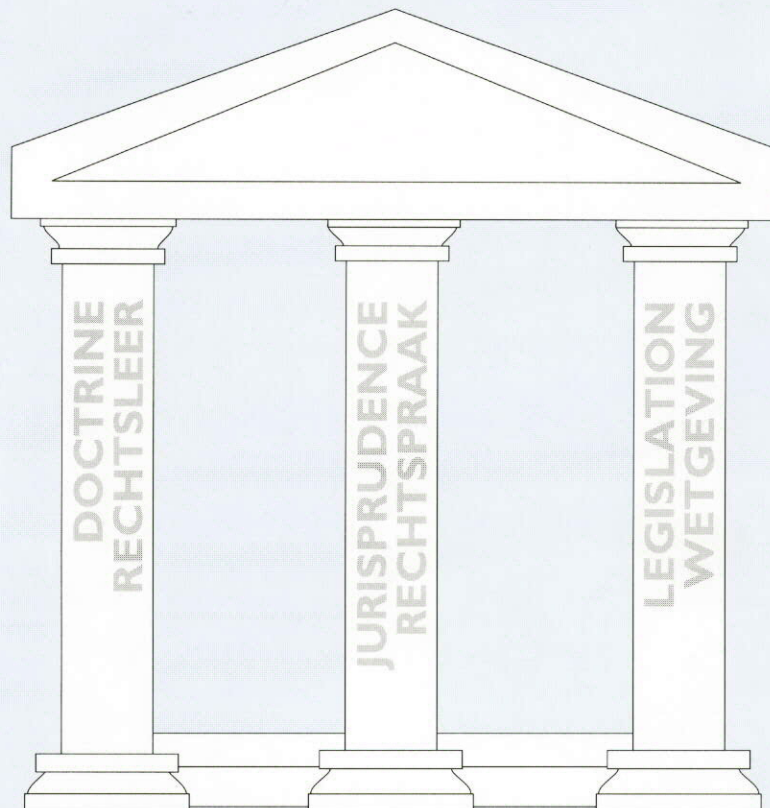
iuvis

Prix: 350 BEF
Prijs: 350 BEF

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie
BFE-FIGAS
Revue juridique publiée par la Commission Juridique
FPE-FIGAZ

September 1994
Septembre 1994

6

Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van de
Bedrijfsfederatie der voortbrengers en verdelers van elektriciteit
in België (BFE) en het Verbond der Gasnijverheid (FIGAS).
Verschijnt drie maal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de la Fédération
professionnelle des producteurs et distributeurs d'électricité de
Belgique (FPE) et de la Fédération du Gaz (FIGAZ).
Paraît trois fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

François Glansdorff, Avocat à Bruxelles

Paul Bouwens
Philippe Boulanger
Annemie Claes
Sabine Claeys
Dries Deleenheer
Christiane Devos
Pierre D'hulster
Anne Keteleer
Geeraard Peeters
Christophe Richard
Philippe Van den Brulle
Luc Verbeeck

Sonia Janssens (verslag / rapport)

**Grafisch concept en realisatie /
Concept graphique et réalisation**

Marleen Verduyck

Administratie / Administration

Nadine Speters

Hoofdredacteurs / Rédacteurs en chef

Sabine Claeys
Geeraard Peeters

Abonnementen / Abonnements

vzw BFE, Tervurenlaan 34 bus 38, 1040 Brussel
asbl FPE, Avenue de Tervuren 34 - bte 38, 1040 Bruxelles
Tel.: 02/733.96.07

Per nummer: 350 BF
Jaarabonnement: 900 BF
(Voor het buitenland: plus portkosten)
Over te maken op rek. nr.: 210-0345453-88 van de vzw BFE

Le numéro: 350 FB
Abonnement annuel: 900 FB
(Pour l'étranger: frais de port en plus)
Par versement au compte n°: 210-0345453-88 de l'asbl FPE

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable

Geeraard Peeters, Belgiëlei 14, 2018 Antwerpen

INHOUD SOMMAIRE

RECHTSLEER - DOCTRINE ————— 263

REPARATION DES DOMMAGES CAUSES AUX INSTALLATIONS SOUTERRAINES
DE DISTRIBUTION D'ELECTRICITE ET DE GAZ
HERSTELLING VAN SCHADE DIE AAN ONDERGRONDSE INSTALLATIES VOOR
ELEKTRICITEITS- EN GASDISTRIBUTIE IS AANGEBRACHT

RECHTSPRAAK - JURISPRUDENCE ————— 271

Hof van Beroep te Antwerpen - 15 januari 1992 ————— 271
N.V. VEBOR T/ EVAG

*Planafwijking • Kabel ingemets in riolering • Veiligheidsruimte voor gebruik
van mechanische werktuigen*

*Plan non conforme à la réalité • Cable encastré dans l'égout • Zone de sécurité
pour l'utilisation d'engins mécaniques*

Hof van Beroep te Antwerpen - 18 oktober 1993 ————— 272
N.V. CONSTRUCTO T/ I.M.E.A.

Planafwijking • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling

Plan non conforme à la réalité • Obligation de localisation • Sondage insuffisant

Rechtbank van Eerste aanleg te Leuven - 2 maart 1990 ————— 273
INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ BVBA CROES T/ N.V. SOCIETE GENERALE DE
CONSTRUCTION

*Beschadiging van ondergrondse kabels • Draagwijde van de raadplegingsver-
plichting • Draagwijde van de plaanvraag*

*Bris de câbles souterrains • Portée de l'obligation de consultation • Portée de la
demande de plan*

Rechtbank van Koophandel te Brussel - 20 november 1990 ————— 275
SIBELGAS C.V. T/ B.V.B.A. JAN STALLAERT - B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Plaanvraag

• Hoofdaannemer - onderaannemer

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Demande des plans

• Entrepreneur principal - sous-traitant

- Cour d'Appel de Mons - 17 janvier 1994 ————— 276
 WEGEBO S.A. - GEMEENSCHAPPELIJKE VERZEKERINGSKAS VAN BOUWWERK,
 HANDEL EN NIJVERHEID C/ ELECTRABEL S.A.
*Entrepreneur • Câble souterrain • Dommage • Défaut de localisation • Respon-
 sabilité • Fautes d'Electrabel • Absence de lien de causalité
 Aanemer • Ondergrondse kabel • Schade • Geen lokalisatie • Verantwoorde-
 lijkheid • Fouten in hoofd van Electrabel • Afwezigheid van oorzakelijk verband*
- Rechtbank van Eerste aanleg te Leuven - 4 december 1992 ————— 277
 N.V. ZURICH T/ N.V. BECKERS EN N.V. BECKERS T/ INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E.
*Beschadiging van ondergrondse kabels • Verplichte planaanvraag • Lokalisatie-
 plicht • Onvoldoende peiling • Expertise B.V.V.O./CETS en éénzijdige expertise:
 respectievelijke draagwijdte
 Bris de câbles souterrains • Obligation de demande de plan • Obligation de loca-
 lisation • Sondage insuffisant • Expertise U.P.E.A./CETS et expertise unilatérale:
 portées respectives*
- Rechtbank van Koophandel te Antwerpen - 27 januari 1993 ————— 279
 EVAG T/ P.V.B.A. GRAB
*Planaanvraag • Privé-terrein • Geen uitzondering
 Demande des plans • Terrain privé • Pas d'exception*
- Rechtbank van Koophandel te Brugge - 15 februari 1994 ————— 280
 C.V. WEST-VLAAMSE ELEKTRICITEITSMATSCHAPPIJ T/ P.V.B.A. KOCH-OCKIER
*Beschadiging van ondergrondse kabels • Onvoldoende peiling • Planafwijking:
 diepte • Waarde van de plans • Zorgvuldigheidsplicht • Gedeelde aansprakelijkheid
 • Objectieve begroting van de schade
 Bris de câbles souterrains • Sondage insuffisant • Plan non conforme: profondeur
 • Valeur des plans • Obligation de prudence • Responsabilité partielle • Estimation
 objective du dommage*
- Correctionele rechtbank te Mechelen - 7 mei 1993 ————— 283
 OPENBAAR MINISTERIE EN C.V. IVERLEK T/ VAN DE MOER EDDIE
*Schade aan elektrische installaties en teledistributienet • Schadevergoeding
 • Overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen
 • Oorzakelijk verband • Uurloon • Bijstandskosten
 Dommage aux installations électriques et au réseau de télédistribution • Indemni-
 sation • Convention U.P.E.A.-C.E.T.S. • Applicabilité aux non-adhérents • Lien de
 causalité • Tarif horaire • Frais d'assistance*
- Rechtbank van Eerste aanleg te Leuven - 14 mei 1993 ————— 284
 INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ BVBA VANOPRE
*Beschadiging van elektriciteits- en T.V. distributieaansluiting • Lokalisatieplicht
 • Onvoldoende peiling • Diepte kabel • Voorbehoud op plan • Geen onoverwin-
 nelijke dwaling • Eigendom van aftakking
 Dommage au raccordement électricité et télédistribution • Obligation de localisation
 • Sondage insuffisant • Profondeur du câble • Clause de réserve sur le plan • Pas
 d'erreur invincible • Propriété du branchement*
- Rechtbank van Koophandel te Brugge - 26 oktober 1993 ————— 286
 C.V. WEST-VLAAMSE ELEKTRICITEITSMATSCHAPPIJ T/ N.V. RAF DE VRIESE
*Beschadiging van ondergrondse kabels • Onvoldoende peiling • Diepte van de
 kabel • Onnauwkeurig plan • Geen onoverwinnelijke dwaling • Fout van verdeler
 zonder oorzakelijk verband
 Bris de câbles souterrains • Sondage insuffisant • Profondeur du câble • Plans
 imprécis • Pas d'erreur invincible • Faute du distributeur sans lien de causalité*

Rechtbank van Eerste aanleg te Leuven - 27 oktober 1993	288
BVBA VERHAEREN T/ INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E.	
<i>Teledistributienet • Beschadiging van ondergrondse kabels • Draagwijdte van de planaanvraag • Verkeerd toegezonden plans • Onvolledig plan • Onvoldoende lokalisatie • Geen onoverwinnelijke dwaling</i>	
<i>Réseau de télédistribution • Bris de câbles souterrains • Portée de la demande de plan • Plans fautifs envoyés • Plan incomplet • Sondage insuffisant • Pas d'erreur invincible</i>	
Tribunal de Commerce de Namur - 20 décembre 1993	290
ELECTRABEL C/ ROQUET ET FILS SPRL	
<i>Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation: portée • Sondage insuffisant</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht: draagwijdte • Onvoldoende peiling</i>	
Tribunal de Première Instance de Liège - 15 février 1994	291
RACELLE C/ REGION WALLONNE ET A.L.E.	
<i>Déplacement d'installation électrique • Accès à une propriété privée • Non application de l'art. 13 de la loi de 1925 • Frais à charge du particulier</i>	
<i>Verplaatsing van elektrische installaties • Toegang tot privaat eigendom • Niet-toepasselijkheid van artikel 13 van de wet van 1925 • Kosten ten laste van de particulier</i>	
Tribunal de Première Instance de Nivelles - 29 avril 1994	292
S.A. LE JOINT INTERNE BENELUX C/ BELGACOM	
<i>Bris de câbles téléphoniques souterrains • Obligation de localisation • Demande de plan • Code de bonne pratique • Sondage insuffisant</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse telefoonlijnen • Lokalisatieverplichting • Plan-aanvraag • Praktische leidraad • Onvoldoende peiling</i>	
Vrederegerecht van het Tweede kanton te Leuven - 9 maart 1993	294
INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ BVBA HUMBLET	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Waarde van de plans • Draagwijdte lokalisatieplicht</i>	
<i>Bris de câbles souterrains • Valeur des plans • Portée de l'obligation de localisation</i>	
Vrederegerecht van het Tweede kanton te Leuven - 18 mei 1993	295
INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ J. VAN LOO	
<i>Schade aan teledistributienet • Privéterrein • Lokalisatieplicht • Aansprakelijkheid van de aannemer • Gezag, leiding en toezicht door werkgever</i>	
<i>Dommage au réseau de télédistribution • Terrain privé • Obligation de localisation</i>	
<i>• Responsabilité de l'entrepreneur • Autorité, direction et surveillance par l'employeur</i>	
Justice de Paix de Philippeville - 2 mars 1994	297
ELECTRABEL C/ TRAVAUX ET CANALISATIONS SOUTERRAINES (TCS) SPRL	
<i>Bris de câbles souterrains • Plan non conforme à la réalité • Obligation de localisation • Obligation de résultat</i>	
<i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Planafwijking • Lokalisatieverplichting</i>	
<i>• Resultaatsverbintenis</i>	
Justice de Paix du canton de Tubize - 20 avril 1993	299
ELECTRABEL C/ SPRL MELIN - S.A. LES ASSURANCES FEDERALES	
<i>Dommage au réseau de télédistribution • non localisation par l'entrepreneur</i>	
<i>• Responsabilité</i>	
<i>Schade aan het teledistributienet • Geen lokalisatie door de aannemer • Verantwoordelijkheid</i>	

Politierechtbank te Antwerpen - 16 maart 1993	300
I.M.E.A. T/ N.V. AANNEMINGEN VAN WELLEN	
<i>Lokalisatieplicht • Onvoldoende gedetailleerd plan • Gebrek aan voorzorg</i>	
<i>Obligation de localisation • Plan non-suffisamment détaillé • Manque de prudence</i>	
Politierechtbank te Antwerpen - 30 mei 1994	301
I.M.E.A. T/ N.V. PIETERS-DE GELDER	
<i>Lokalisatieplicht • Onvoldoende gedetailleerd plan • Gebrek aan voorzorg</i>	
<i>Obligation de localisation • Plan non-suffisamment détaillé • Manque de prudence</i>	
WETGEVING - LEGISLATION	303

Réparation des dommages causés aux installations souterraines de distribution d'électricité et de gaz

a) Le fondement juridique

1. La loi du 10 mars 1925, en son article 27, prévoit des poursuites pénales envers ceux qui auront volontairement ou non, endommagé les installations électriques. Nous n'insisterons pas ici sur l'aspect pénal, étant entendu qu'il conviendra, le cas échéant, de se constituer partie civile pour demander réparation.

2. En cas d'accident aux installations ce sont essentiellement les articles 1382 et suivants du Code Civil qui seront invoqués.

Un dommage est un fait qu'il suffit de constater. Il est rarement contestable, de même que la relation de cause à effet. Reste donc la question essentielle: le fait qui a provoqué le dommage est-il fautif? C'est en réalité à ce niveau que se noue le débat.

Le distributeur préjudicié examinera les éléments matériels au regard de l'obligation générale de prudence qui incombe à chacun, et particulièrement "aux hommes de l'art", ainsi qu'au regard des règles de droit particulières qui gouvernent la matière. En effet, la non observation de ces règles sera, dans de très nombreux cas, constitutive de la faute nécessaire pour obtenir réparation.

Herstelling van schade die aan ondergrondse installaties voor elektriciteits- en gasdistributie is aangebracht

a) De juridische grondslag

1. Artikel 27 van de wet van 10 maart 1925 stelt dat personen die, al dan niet moedwillig, schade veroorzaken aan elektrische installaties, strafrechtelijk kunnen vervolgd worden. Over het strafrechtelijke aspect zullen we hier niet verder uitweiden: in het voorkomend geval van strafrechtelijke vervolging volstaat het immers om zich burgerlijke partij te stellen om schadeloosstelling te verkrijgen.

2. Bij schade toegebracht aan installaties, zal men zich vooral beroepen op de artikels 1382 e.v. van het Burgerlijk Wetboek.

Een beschadiging is een feit waarvan de vaststelling volstaat om een vordering in te stellen. Het feit dat de schade heeft veroorzaakt, kan zelden worden aangevochten. Net zo min als het oorzakelijk verband tussen dit feit en de eruit voortvloeiende schade. Blijft dus de hamvraag: maakt het feit dat de schade heeft veroorzaakt ook een fout uit? In de praktijk zal de discussie zich altijd op dit niveau toespitsen.

De benadeelde verdeler zal zich beroepen op de materiële elementen van het feit, in acht genomen de algemene verplichting tot voorzichtigheid die wij allemaal, en a fortiori "vaklui", moeten nakomen, evenals op de bijzondere rechtsregels die in casu van toepassing zijn. De niet-naleving van deze regels zal, althans in het meren-

3. Outre le Cahier Général des Marchés de l'Etat, par lequel les autorités imposent des obligations strictes à observer par les entrepreneurs et le Code de Bonne Pratique, visant à assurer la prévention des accidents tout au long du processus des travaux¹, les dispositions réglementaires régissant la matière sont les suivantes:

Le Règlement Général sur les Installations électriques (RGIE - A.R. du 10.03.81) qui dispose, en son article 192.02 intitulé "précautions à observer lors de travaux au voisinage de câbles électriques souterrains". que:

"Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sol, de l'autorité qui a la gestion de la voie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble. La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 188 ne dispense pas de cette consultation.

Outre cette consultation, l'exécution proprement dite d'un travail ne peut être commencée qu'après avoir procédé à la localisation des câbles."

Le RGIE renforce ainsi les obligations que le Règlement général pour la protection du travail (RGPT), en son article 260bis, inséré par l'arrêté-royal du 05.08.74, avait mis à charge de l'entrepreneur en stipulant qu' "aucun travail de terrassement, de pavage, ou autre ne peut être entrepris dans le voisinage d'un câble électrique souterrain sans consultation préalable du propriétaire du sous-sol, de l'autorité qui a la gestion de la voirie publique éventuellement empruntée et du propriétaire du câble. La présence ou l'absence des repères prévus à l'article 233 ne dispense pas de cette consultation.

Les dispositions de l'alinéa 1 ne sont pas applicables si la continuité du service requiert l'urgente exécution de travaux .

Si la consultation n'a pu avoir lieu, il ne peut être procédé aux travaux sans que les câbles aient été localisés préalablement. (...)".

Les dispositions relatives au gaz figurent dans l'A.R. du 28/06/71, dont l'article 51 précise que "lorsque des travaux sont envisagés à proximité des canalisations et branchement de gaz par des tiers, ceux-ci doivent en informer, par lettre recommandée à la poste, les distribu-

deur van de gevallen, een wezenlijk bestanddeel uitmaken van de fout op basis waarvan een schadeloosstelling kan worden gevorderd.

3. Behalve het Algemeen Lastenboek voor Overheidsopdrachten, waarin de aanbestedende overheden strikte verplichtingen aan de aannemers opleggen, en de Praktische leidraad ter voorkoming van schade aan ondergrondse installaties tijdens in hun nabijheid uitgevoerde werken¹, zijn de geldende bepalingen terzake, de volgende:

Het Algemeen reglement voor de elektrische installaties (A.R.E.I. - K.B. van 10.03.81) dat in artikel 192.02 "te nemen voorzorgsmaatregelen bij werken in de nabijheid van ondergrondse elektrische kabels" het volgende bepaalt:

"Geen enkel grondwerk, bestrating of ander werk mag in de omgeving van een ondergrondse elektrische kabel uitgevoerd worden zonder voorafgaand de eigenaar van de grond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel te raadplegen. Het al dan niet aanwezig zijn van merktekens, voorzien in artikel 188, geeft geen vrijstelling van deze raadpleging.

Afgezien van deze raadpleging mag met de uitvoering van een werk slechts begonnen worden na localisatie van de kabels".

Het A.R.E.I. bekrachtigt hiermee de verplichtingen die het Algemeen reglement voor de arbeidsbescherming (A.R.A.B.) in artikel 260bis, ingevoerd bij K.B. van 05.08.74, aan de aannemer oplegt en die als volgt zijn verwoord:

"Geen enkel grond-, bestratings- of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel vooraf zijn geraadpleegd. Het feit dat de in artikel 233 bedoelde merktekens al dan niet aanwezig zijn ontslaat niet van deze raadpleging.

Het bepaalde in het eerste lid is niet toepasselijk wanneer dringend werken moeten worden uitgevoerd om onderbreking van de dienst te vermijden.

Als de raadpleging niet heeft kunnen plaatshebben, mag het werk niet uitgevoerd worden zonder voorafgaande lokaliserings van de kabels".

De schikkingen met betrekking tot het gas zijn vervat in het K.B. van 28/06/71 waarin gepreciseerd wordt dat "wanneer derden werken in de omgeving der gasleidingen en dienstleidingen uitvoeren dan moeten zij, bij aangetekend schrijven, de betrokken gasverdelers daar-

¹ Voyez la fiche technique consacrée au code de bonne pratique publiée à la suite de cette note.

¹ Zie de technische fiche m.b.t. deze Praktische leidraad die als bijlage bij deze nota is gevoegd.

teurs de gaz intéressés, au moins 48 heures d'avance et prendre les mesures nécessaires en vue de garantir la sécurité et la bonne conservation des installations de gaz(...)". De plus, les travaux ne peuvent débiter que de commun accord avec les autorités et les distributeurs de gaz intéressés.

4. S'il est vrai que les textes en vigueur imposent également différentes obligations au distributeur, il est généralement admis qu'elles n'ont pas été prises en vue de faciliter les travaux des entrepreneurs ni d'en rendre l'exécution moins onéreuse.

En d'autres termes, ces obligations ne peuvent en général permettre à l'entrepreneur d'invoquer une erreur invincible qui l'exonérerait de sa responsabilité.

b) La jurisprudence

La jurisprudence, de façon de plus en plus unanime, se fonde sur les textes spéciaux dont question ci-dessus pour justifier la faute commise par l'auteur des travaux. L'obligation générale de prudence qui de subjective devient quasiment objective, est à la base tant du RGIE, que du RGPT et implique que les entrepreneurs doivent mettre en oeuvre tous les moyens dont ils disposent pour éviter de causer des dommages prévisibles.

C'est ainsi que la majorité des décisions retient la responsabilité de l'entrepreneur qui réalise les travaux.

L'obligation de consultation du propriétaire des installations impose d'abord à l'entrepreneur de s'informer de la localisation des câbles souterrains, e.a. en demandant la consultation des plans. Toutefois, cette consultation sur plan, -ou "localisation intellectuelle"-, ne suffit pas car les plans n'ont qu'une simple valeur informative. Les câbles doivent aussi être localisés matériellement grâce à des sondages.

Voyez notamment en ce sens: Cour d'appel Liège 01.10.91 (IUVIS I p. 18); Cour d'appel Liège 07.11.91 (IUVIS I p. 21 - cas de condamnation de l'entrepreneur principal et de son sous-traitant); Comm. Tournai 20.03.90 (IUVIS I p. 22); Comm. Tournai 13.09.90 (IUVIS I p. 25); Justice de Paix Fosses-la-Ville 29.11.89 (IUVIS III p. 149); Comm. Namur 14.01.92 (IUVIS III p. 151 qui précise que si la localisation lui apparaît impossible, il appartient à l'entrepreneur de formuler les plus expresses réserves avant de poursuivre son travail); Comm.

van ten minste achtenveertig uur van te voren kennis geven en de nodige maatregelen treffen ten einde de veiligheid en de goede staat der gasinstallaties te verzekeren. (...)". Bovendien kunnen de werken enkel in onderling akkoord met de overheden en de betrokken gasverdelers worden aangevat.

4. De van kracht zijnde wettelijke en reglementaire bepalingen leggen uiteraard ook verschillende verplichtingen aan de verdelers op, maar toch heerst de algemene overtuiging dat ze zeker niet werden opgesteld om de taken van de aannemers te vergemakkelijken of om de uitvoering ervan te verlichten.

Of anders uitgedrukt: deze verplichtingen laten meestal niet toe aan de aannemer een onoverwinnelijke dwaling in te roepen, ten gevolge waarvan hij zich van zijn aansprakelijkheid zou kunnen bevrijden.

b) De rechtspraak

Een steeds meer unanieme rechtspraak baseert zich op de hierboven aangehaalde bijzondere teksten om de fout aan te tonen die door de uitvoerder van de werken is begaan. De algemene voorzichtigheidsplicht, die van een subjectieve tot een bijna objectieve notie wordt verheven, ligt aan de oorsprong van zowel het A.R.E.I. als het A.R.A.B., en houdt in dat de aannemers alle hen ter beschikking staande middelen moeten aanwenden om te vermijden dat er schade wordt veroorzaakt die, bij ontstentenis van die voorzorgsmaatregelen, voorzienbaar is.

Het wekt dan ook geen verbazing dat de rechtspraak in de meeste gevallen de aansprakelijkheid legt bij de aannemer die met de uitvoering van de werken is belast.

De verplichting in hoofde van de aannemer om de eigenaar van de installaties te raadplegen, houdt in dat hij zich van de precieze ligging van de ondergrondse kabels dient te vergewissen, o.m. door de plans op te vragen. Nu is het echter zo dat de raadpleging van plans -of een "intellectuele plaatsbepaling" van de kabels- niet toereikend is aangezien deze plans een louter informatieve waarde hebben. De kabels moeten materieel met behulp van bodempeilingen worden gelokaliseerd.

Zie ook in dit verband: Hof van beroep Luik 01.10.91 (IUVIS I, p. 18); Hof van beroep Luik 07.11.91 (IUVIS I, p. 21 - veroordeling van de hoofdaannemer en diens onderaannemer); Koophandel Doornik 20.03.90 (IUVIS I, p. 22); Koophandel Doornik 13.09.90 (IUVIS I, p. 25); Vrederegerecht Fosses-la-Ville 29.11.89 (IUVIS III, p. 149); Koophandel Namen 14.01.92 (IUVIS III, p. 151, waarbij in het vonnis gepreciseerd wordt dat indien de aannemer zich niet in staat acht om de ligging van de kabels precies te achterhalen, hij het grootste voorbehoud dient

Nivelles 15.10.92 (IUVIS III p. 152); Cour d'appel Antwerpen 09.03.92 (IUVIS III) p. 154); Civ. Charleroi 05.02.91 (IUVIS III p. 158).

Il faut préciser ici que l'obligation de localisation matérielle des câbles doit être complète, en ce sens qu'une fois le couvre-câble localisé, il importe de vérifier si le câble renseigné sur le plan se trouve réellement sous celui-ci (Koophandel Turnhout 15.01.92, IUVIS I p. 27).

Signalons par ailleurs un cas où les responsabilités de l'entrepreneur et du distributeur ont été partagées, l'entrepreneur n'ayant pas satisfait à ses obligations et le distributeur ayant fourni un plan à ce point erroné que l'entrepreneur avait été induit en erreur (Cour d'appel Liège 26.02.93, IUVIS III p. 155).

On peut cependant se demander si la simple valeur informative du plan n'a pas été éludée du fait qu'il n'est pas relevé que l'entrepreneur aurait dû consulter à nouveau le distributeur afin de pouvoir exécuter l'obligation de localisation qui lui incombe.

Il faut relever aussi que l'entrepreneur ne pourrait se prévaloir de l'erreur invincible que s'il lui a été impossible de présumer, à l'endroit de son chantier, l'existence d'un câble qui, autrement, aurait dû être localisé, (Comm. Courtrai 26 févr. 1981, F.P.E., 5C, p. 7 et 9 déc. 1982). Cette hypothèse ne peut se présenter qu'en cas d'inertie coupable du distributeur, et si l'erreur ainsi commise ne pouvait pas raisonnablement être découverte par l'auteur des travaux.

Aux termes de l'article 27 de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique, l'article 563 du Code pénal trouve à s'appliquer à l'encontre de l'entrepreneur qui, par défaut de précaution, a involontairement dégradé des installations électriques: voyez en ce sens les jugements du tribunal de police d'Anvers du 30 mai 1994 et du 16 mars 1993, publiés dans ce numéro. Le défaut de précaution consistait dans le fait que l'entrepreneur, constatant que les plans qui lui avaient été fournis n'étaient pas assez détaillés, n'avait pas consulté le distributeur afin d'obtenir plus de précisions.

On relèvera également le jugement rendu en degré d'appel par le tribunal de première instance de Nivelles le 29/04/1994 en cause S.A. Le Joint Interne Bénélux /

te formuleren vooraleer de werken voort te zetten); Koophandel Nijvel 15.10.92 (IUVIS III, p. 152); Hof van beroep Antwerpen 09.03.92 (IUVIS III, p. 154); Burg. Rechtbank Charleroi 05.02.91 (IUVIS III p. 158).

De verplichting tot localisatie van de kabels moet volledig zijn nagekomen, en zelfs in die mate dat het niet volstaat om enkel de afdekplaat van de kabel te lokaliseren; er moet ook worden nagegaan of de kabel die op het plan is aangeduid, zich daadwerkelijk onder deze beschermingsplaat bevindt (Koophandel Turnhout 15.01.92, IUVIS I. p. 27).

In dit verband kunnen we echter ook een zaak vermelden waar de aansprakelijkheid deels bij de aannemer en deels bij de verdeler werd gelegd; in dit geval was de aannemer zijn verplichtingen niet voldoende nagekomen en had de verdeler een plan ter beschikking gesteld dat zoveel fouten bevatte dat de aannemer op een dwaalspoor werd gebracht (Hof van beroep Luik, 26.02.93, IUVIS III, p. 155). Bij dit arrest kan echter een aantal vraagtekens worden geplaatst. Zo kan men zich afvragen of het louter informatieve karakter van het plan niet over het hoofd werd gezien, aangezien niet één keer werd geopperd dat de aannemer de verdeler opnieuw had moeten raadplegen om de hem opgelegde verplichting tot localisatie tot een goed einde te kunnen brengen.

In dit verband moet worden gesteld dat de aannemer enkel een onweerlegbare dwaling zou kunnen invoeren indien hij, op de plaats van zijn werf, onmogelijk het bestaan van een kabel kon vermoeden die anders had moeten worden gelokaliseerd (Koophandel Kortrijk 26 febr. 1981, B.F.E., 5C, p. 7 en 9 dec. 1982). Een dergelijke hypothese kan enkel staande worden gehouden indien de verdeler zich aan een verregaande inertie of onverschilligheid schuldig zou hebben gemaakt en indien de begane fout onmogelijk door de uitvoerder van de werken zou kunnen worden ontdekt.

Volgens de bepalingen van artikel 27 van de wet van 10 maart 1925 op de verdeling van elektrische energie, kan artikel 563 van het Strafwetboek worden ingeroepen tegen de aannemer die, bij een gebrek aan voorzorg, onvrijwillig schade aan elektrische installaties heeft aangebracht. Zie in dit verband ook de vonnissen van de Politie rechtbank van Antwerpen van 30 mei 1994 en van 16 maart 1993 die in dit nummer zijn opgenomen. Het gebrek aan voorzorg schuilt hier in het feit dat de aannemer, na te hebben vastgesteld dat de hem overhandigde plans niet voldoende gedetailleerd waren, verzuimd heeft om de verdeler te raadplegen teneinde meer bijzonderheden te verkrijgen.

Ook vermeldenswaardig is het vonnis dat op 29/04/1994 in beroepsinstantie gewezen werd door de Rechtbank van Eerste Aanleg van Nijvel in de zaak S.A. Le Joint

Belgacom.

En l'occurrence le tribunal se réfère au "Code de Bonne Pratique" en relevant: "que par ce code professionnel, la localisation des installations avec la précision nécessaire est une tâche qui incombe à l'entrepreneur.(.....)

Attendu que si ce Code de Bonne Pratique n' a pas de valeur réglementaire, il n'en reste pas moins qu'il représente les règles de l'art en la matière."

Le tribunal constate que les infractions au "Code de Bonne Pratique" sont constitutives de la faute et rejette l'appel.

c) Brève conclusion

Outre la jurisprudence évoquée ci-dessus, il est aisé de constater à la lecture des jugements en la matière que, le plus souvent, la responsabilité des entrepreneurs est retenue sur base de l'un ou l'autre manquement aux prescriptions réglementaires, constitutif de faute au sens de l'article 1382 CC.

Si d'aucun pensent que les obligations imposées aux entrepreneurs sont lourdes, il faut qu'ils sachent que les dommages sont causés à des installations d'intérêt public, et qu'ils ont non seulement des conséquences sur les consommateurs victimes de la "panne de courant" mais également sur la collectivité qui supporte l'accroissement des frais d'exploitation de la distribution d'énergie dont fait partie la réparation des dommages aux installations.

Le législateur, en renforçant les règles, et la jurisprudence en les appliquant, n'ont fait que reconnaître et consacrer cet état de chose.

Interne Bénélux/Belgacom.

In dit geval verwijst de Rechtbank naar de "Praktische leidraad" door te stellen dat "het, op basis van deze beroepscode, de taak van de aannemer is om de plaats van de installaties met de vereiste nauwkeurigheid te bepalen (...). De overweging dat deze leidraad geen reglementaire waarde heeft, doet niets af aan de vaststelling dat zij de regels der kunst terzake vertegenwoordigt". De Rechtbank is van oordeel dat de inbreuken op de leidraad wezenlijke bestanddelen van de fout uitmaken en verwerpt het beroep.

c) Beknopte conclusie

Los van de hierboven aangehaalde voorbeelden van rechtspraak volstaat een cursorische lezing van de vonnissen die in de IUVIS cahiers zijn opgenomen om vast te stellen dat de aansprakelijkheid van de aannemer meestal wordt weerhouden op basis van één of andere inbreuk op de voorschriften die, in de zin van artikel 1382 CC, als een wezenlijk bestanddeel van de fout wordt weerhouden.

Wie beweert dat de aannemers wel bijzonder zware verplichtingen krijgen opgelegd, mag niet vergeten dat schade aan installaties van openbaar nut wordt toegebracht. De gevolgen raken niet alleen de verbruikers die rechtstreeks onder de "stroompanne" te lijden hebben, ook de gemeenschap ondervindt hiervan nadeel, want het is tenslotte zij die de last van de exploitatiekosten in de energiedistributie moet dragen - en die last omvat ook de herstelling van schade die aan de installaties is aangebracht.

De wetgever die de regels oplegt en de rechtspraak die ze toepast, beperken zich in feite tot een erkenning van deze gegevenheid.

FICHE TECHNIQUE

Code de bonne pratique pour la prévention des dégâts aux installations souterraines à l'occasion de travaux effectués à proximité de celles-ci.

Organismes ayant approuvé le code à la date du 01.01.1985

1. Pour les maîtres d'ouvrage
 - Le Ministère des Travaux Publics
 - La RTT - Belgacom
2. Pour les concessionnaires
 - La Fédération Professionnelle des producteurs et Distributeurs d'électricité de Belgique
 - La Fédération de l'Industrie du Gaz
3. Pour les entrepreneurs
 - La Fédération Nationale des Entrepreneurs Routiers
4. Pour les compagnies d'assurances
 - L'Union Professionnelle des Entreprises d'Assurances

Objet du Code

Le Code de bonne pratique résulte du travail de différents organismes représentant les milieux intéressés et tend à introduire dans le déroulement des opérations d'exécution de travaux à proximité d'installations souterraines des dispositions à prendre afin que le risque de causer des dégâts aux installations souterraines et, le cas échéant aux ouvrages en surface qui leur sont liés, devienne très faible.

Sans préjudice des dispositions légales et réglementaires en la matière, le code précise le rôle de chacun pour assurer la prévention des accidents et cela tout au long du processus des travaux, depuis le stade de l'avant-projet jusqu'à la fin de l'exécution.

TECHNISCHE FICHE

Praktische leidraad ter voorkoming van schade aan ondergrondse installaties tijdens in hun nabijheid uitgevoerde werken.

Organismen die deze leidraad op datum van 01.01.1985 hebben goedgekeurd

1. Voor de bouwheren
 - Het Ministerie van Openbare Werken
 - De RTT - Belgacom
2. Voor de vergunningshouders
 - Bedrijfsfederatie der Voortbrengers en Verdelers van Elektriciteit in België
 - Verbond der Gasnijverheid
3. Voor de aannemers
 - Nationaal Verbond Wegenbouwers
4. Voor de verzekeringsmaatschappijen
 - Beroepsvereniging der Verzekeringsondernemingen

Doel van de leidraad

De Praktische leidraad is ontstaan uit een samenwerking van verschillende organismen die de betrokken sectoren en beroepskringen vertegenwoordigen. Met deze leidraad wordt ernaar gestreefd om tijdens de uitvoering van werken in de nabijheid van ondergrondse installaties de nodige maatregelen te treffen om het risico van beschadiging van de ondergrondse installaties, en in voorkomend geval ook van de bovengrondse installaties en constructies die ermee samenhangen, tot een minimum te herleiden.

Zonder afbreuk te willen doen aan de geldende wettelijke en reglementaire bepalingen terzake, omschrijft de Praktische leidraad de rol en taken die alle betrokken partijen moeten vervullen om de preventie van ongevallen te verzekeren, en dit tijdens alle stadia van de werken, vanaf het stadium van het voorontwerp tot en met de uitvoering zelf.

Structure

Le Code comprend 3 sections:

- La première concerne les dispositions à prendre par le maître de l'ouvrage, l'auteur de projet et les concessionnaires avant la notification de la commande à l'entrepreneur;
- Dans la deuxième section, sont définies les dispositions à prendre par les parties précitées et par l'entrepreneur désigné, au cours de la phase de l'exécution proprement dite;
- Les aspects particuliers des rapports entre le maître de l'ouvrage et l'entrepreneur, découlant des stipulations formulées dans les deux premières parties font, quant à eux, l'objet d'une troisième section.

Le Code se présente donc sous la forme d'un ensemble structuré et complet de recommandations qui, en tenant compte des situations existantes, établit une procédure qui, si elle est respectée, doit réduire le risque d'accident à la fatalité des choses imprévisibles.

Idées directrices

- Une connaissance adéquate de la présence et de la position des installations est un élément primordial à la prévention des dommages.
- La localisation précise des installations est une tâche qui incombe à l'entrepreneur.
- A cette obligation de localisation correspond un devoir d'information de la part du maître de l'ouvrage et des concessionnaires quant à la présence probable d'installation.
- Les auteurs de projets doivent tenir compte dès la conception de l'ouvrage projeté, de toutes les implications qui résultent de la présence d'installations dans la zone des travaux.
- L'entrepreneur reste responsable des moyens d'exécution qu'il emploie, il doit prendre toutes les mesures appropriées pour protéger et éviter de mettre en danger les installations et ce de manière à en assurer la continuité d'exploitation.
- L'entrepreneur doit pouvoir être rémunéré équitablement pour toute prestation qu'il exécute en application du Code.

Indeling

De Praktische leidraad bestaat uit drie delen :

- Het eerste deel heeft betrekking op de schikkingen die door de bouwheer, de ontwerper en de vergunninghouders moeten worden getroffen vooraleer een bestelling aan de aannemer te betekenen;
- Het tweede deel omschrijft de schikkingen die tijdens de eigenlijke uitvoeringsfase van het project door de voornoemde partijen en de aangestelde aannemer moeten worden genomen;
- De bijzondere aspecten van de verhoudingen tussen de opdrachtgever en de aannemer die uit de bepalingen van de eerste twee delen voortvloeien, komen in het derde deel aan bod.

De Praktische leidraad vormt dus een degelijk gestructureerd en volledig geheel van aanbevelingen die met alle bestaande situaties rekening houden en die, indien ze nauwgezet worden opgevolgd, het risico op ongevallen herleidt tot niet te vermijden onvoorspelbare gebeurtenissen.

Krachtlijnen

- Een gedegen kennis van de aanwezigheid en ligging van de installaties is een primordiale vereiste voor het voorkomen van beschadigingen;
- De exacte plaatsbepaling van de installaties is de taak en verantwoordelijkheid van de aannemer;
- Tegenover deze verplichting tot precieze lokalisatie staat een informatieplicht vanwege de opdrachtgever en de vergunninghouders met betrekking tot de waarschijnlijke aanwezigheid van installaties;
- Vanaf het prille ontwerp van de voorgenomen werken moeten de projectontwerpers rekening houden met alle implicaties die uit de aanwezigheid van installaties op en rond de werf kunnen voortvloeien;
- De aannemer blijft verantwoordelijk voor de uitvoeringsmiddelen die hij aanwendt; hij moet alle gepaste maatregelen treffen om de installaties te beschermen en voor risico's te vrijwaren, en wel op een manier die de continuïteit van de exploitatie op geen enkel ogenblik in het gedrang brengt;
- De aannemer moet een billijke vergoeding kunnen eisen voor elke prestatie die hij in overeenstemming met de leidraad heeft verricht.

Portée du Code

Ce Code résulte du travail d'un certain nombre de personnes "de bonne volonté" représentant les milieux intéressés et soucieux de trouver une voie pour réduire les dégâts aux installations.

N'ayant pas, formellement, de valeur réglementaire et partant de force obligatoire, le Code constitue toutefois un document précisant les règles de l'art en matière de travaux à proximité d'installations souterraines, règles que les parties doivent s'efforcer de respecter et qui, le cas échéant, peuvent s'avérer utile dans la détermination des responsabilités.

C'est dans ce cadre que toutes les parties concernées s'efforcent d'obtenir que les recommandations qui y sont énoncées soient scrupuleusement respectées.

Il est toutefois intéressant de noter qu'une circulaire ministérielle du 12 mars 1985 formalise le code de bonne pratique de sorte que celui-ci se doit d'être pris en compte par les différentes administrations concernées.

Draagwijdte van de Leidraad

Deze Leidraad is niets anders dan de vrucht van het werk van een bepaald aantal personen "van goede wil" die echter de belanghebbende sectoren en beroepskringen vertegenwoordigen en die er gezamenlijk naar streven om methodes uit te werken waarmee de schade aan installaties zoveel mogelijk kan worden beperkt.

Ondanks het feit dat deze leidraad formeel geen reglementaire kracht heeft en bijgevolg niet kan worden afdwongen, vormt ze niettemin een document waarin de regels van de kunst m.b.t. de uitvoering van werken in de nabijheid van ondergrondse installaties gedetailleerd worden omschreven. Alle betrokken partijen moeten er naar streven om in overeenstemming met deze regels te handelen die, in voorkomend geval, nuttig kunnen blijken om de aansprakelijkheid van de respectieve partijen te bepalen.

Het is in deze optiek dat alle betrokken partijen al het nodige ondernemen opdat de aanbevelingen die in deze leidraad zijn vervat, zo nauwgezet mogelijk worden nageleefd.

In dit verband is het overigens interessant om weten dat een ministerieel rondschrift van 12 maart 1985 de Praktische leidraad in die mate heeft "geformaliseerd" dat ze voortaan door de verschillende administraties mee in overweging moeten worden genomen.

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 15 JANUARI 1992

2de Kamer

Zetelend: dbr. Donckers, voorzitter, bb. Van de Velde en Lenders

Advocaten: Mr. Peeters, loco Mr. Clymans, Mr. Mullens

N.V. VEBOR T/ EVAG

**Planafwijking • Kabel ingemetst in rioler-
ring • Veiligheidsruimte voor gebruik van
mechanische werktuigen**

**Plan non conforme à la réalité • Cable
encastré dans l'égout • Zone de sécurité
pour l'utilisation d'engins mécaniques**

Aangezien de ligging van de kabel gekend was volgens het medegedeelde plan, diende de aannemer in ieder geval geen gebruik te maken van een mechanisch werktuig in de veiligheidsruimte gevormd door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel.

La situation du câble étant déterminée sur le plan, l'entrepreneur ne pouvait en aucun cas utiliser d'engins mécaniques dans la zone de sécurité formée par deux surfaces verticales à 50 cm de distance de part et d'autre du câble.

Overwegende dat bij de inleidende vordering, voor de eerste rechter gebracht bij deurwaardersexploot d.d. 28 maart 1989, de geïntimeerde van appellante vergoeding beoogde te bekomen voor de schade door haar geleden t.g.v. de beschadiging van twee van haar kabels, te Wilrijk op 11 juni 1987, door een aangestelde van appellante werkend met een mechanische graafmachine;

Overwegende dat geïntimeerde haar vordering steunt op art. 1382 B.W.

aanvoerend dat appellante niet de nodige voorzorgsmaatregelen had genomen; dat zij in besluiten o.m. par. 2 van art. 260 bis van het A.R.A.B. inroept dat zegt: "Geen mechanische machines of werktuigen mogen worden gebruikt in de veiligheidsruimte die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf zijn overeengekomen over de na te leven voorwaarden";

Overwegende dat appellante harerzijds verwijst naar een fout van geïn-

timeerde; dat zij doet gelden dat de kabels ingemetst waren door een bestaande en door haar af te breken riolerling, waar volgens het bekomen liggingsplan de kabels op 1,7 meter diep lagen, onder de bestaande riolerling;

Overwegende dat het inderdaad juist is dat de kabels ingemetst waren in de bestaande riolerling waar, volgens het liggingsplan, zij zich onder de riolerling bevonden; dat evenwel blijkt uit de overgelegde stukken en meer bepaald uit een verslag opgemaakt door ing. B. Appeltans waarvan de juistheid door geen der partijen wordt ontkend,

dat de ruimtelijke maataanduidingen op het liggingsplan aangegeven betreffende de ligging van de kabels juist waren; de kabels lagen dus op de afstanden van de referentiepunten zoals op het plan aangegeven maar gingen door de bestaande riool en lagen niet eronder;

Overwegende dat in ieder geval in die omstandigheden de aangestelde van appellante niet had mogen graven met een mechanische machine in de veiligheidsruimte gevormd door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, zonder overeenkomst met geïntimeerde: dat hij zulks wel deed, in strijd met art. 260 bis par. 2 van het A.R.A.B., en hij aldus de kabels beschadigde; dat

mag aangenomen worden dat wanneer manueel zou gewerkt geweest zijn in die veiligheidsruimte de kabels niet zouden beschadigd geworden zijn; dat de aangestelde van appellante een fout beging in rechtstreeks oorzaaklijk verband met de schade;

Overwegende dat verder, waar de maataanduidingen op het liggingsplan correct waren, het geenszins bewezen is dat de foutieve vermelding op het liggingsplan, dat de kabels onder de riool lagen, heeft bijgedragen tot het ontstaan van de schade; dat immers hoe dan ook de appellante de werken op de betreffende plaats zonder mechanische tuigen of machines had moeten laten uitvoeren en het geenszins vaststaat dat, bij manuele uitvoe-

ring van het werk, de schade zich zou hebben voorgedaan, hetzij geheel hetzij zelfs gedeeltelijk;

OM DIE REDENEN:

HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep ontvanke-lijk doch ongegrond

bevestigt het bestreden vonnis.

..."

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN - 18 OKTOBER 1993

Iste Kamer

Zetelend: dbr. Spaas, voorzitter, hb. Verstreken en Luyckx
Advocaten: Mr. Laugs, loco Mr. Firléfijn, Mr. Mullens

N.V. CONSTRUCTO T/ I.M.E.A.

Planafwijking • Lokalisatieplicht • Onvol- doende peiling

De aannemer schiet tekort in zijn lokalisatieplicht, aangezien hij mits bijkomende peilingen de juiste ligging van de hoogspanningskabel had kunnen lokaliseren.

Plan non conforme à la réalité • Obliga- tion de localisation • Sondage insuffisant

L'entrepreneur manque à son obligation de localisation alors qu'en procédant à de nouveaux sondages il aurait pu localiser avec précision le câble haute-tension.

"...

Overwegende dat de eerste rechter in het bestreden vonnis het voorwerp van de voor hem door geïntimeerde ahangig gemaakte vordering nauwkeurig heeft omschreven, evenals de feitelijke omstandigheden en de juridische gronden waarop deze vordering werd gesteund; dat het Hof emaar verwijst;

Overwegende dat hij om de oordeelkundige redenen vermeld in het voornoemde vonnis, welke door beroeps-

conclusies niet werden weerlegd en die het Hof bijtreedt en voor herhaald houdt, terecht tot de bevinding kwam dat appellante zich wel in het bezit liet stellen van de liggingsplannen betreffende de ondergrondse hoogspanningskabels van geïntimeerde, doch dat zij de erop voorkomende en beschadigde hoogspanningskabel onvol-
doende lokaliseerde;

dat appellante inderdaad zoals blijkt uit het bijgebrachte advies van ir. AP-PELTANS tussen partijen aangestelde

deskundige betreffende de omstandigheden en omvang van de herstellingskosten, wel peilingen deed op de hoeken van de bouwput doch niet tussenin, waar deze hoogspanningskabel niet geheel conform het liggingsplan lag en zich op kortere afstand van de rioleringen dan op de hoeken bevond;

dat nadere peilingen tussen de hoeken van de bouwput, de preciese ligging van de hoogspanningskabel aan het licht had kunnen brengen, en appellante daartoe niet overging;

dat de beschouwingen en elementen welke appellante doet gelden om aan te tonen dat zij aan haar verplichtingen voldeed, geen fouten beging en er in haren hoofde overmacht zou geweest zijn, niet kunnen worden bijgetreden, nu uit het deskundigenverslag blijkt dat mits bijkomende peilingen, appellante de juiste ligging van de hoog-

spanningskabel had kunnen lokaliseren, wat zij behoorde te doen en niet deed;

dat over de omvang van de gevorderde schadevergoeding geen betwisting was tussen partijen;

OM DEZE REDENEN

HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak,

Verklaart het hoger beroep onvanke-lijk doch ongegrond.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 2 MAART 1990

Zetelend: mevr. De Kempeneer

Advocaten: mrs. Vandebroek, Vermeersch en Wierinckx

INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ BVBA CROES T/ N.V. SOCIETE GENERALE DE CONSTRUCTION

Beschadiging van ondergrondse kabels • Draagwijdte van de raadplegingsverplichting • Draagwijdte van de planaanvraag

Bris de câbles souterrains • Portée de l'obligation de consultation • Portée de la demande de plan

Wanneer uit de feitelijke elementen blijkt dat de hoofdaannemer de plicht op zich had genomen de nodige planaanvragen te doen en deze laatste aan de onderaannemer meldt, met het nodige voorbehoud, dat volgens de opdrachtgever er geen kabels aanwezig zijn, dan mag de onderaannemer hieruit niet afleiden dat de ondergrond volledig vrij is van kabels, zonder de eigenaar van de ondergrond of de kabels geraadpleegd te hebben.

Lorsque les éléments de fait indiquent que l'entrepreneur principal s'était chargé de procéder à la demande de plans nécessaire et lorsque ce dernier signale à son sous-traitant, avec les réserves nécessaires, que selon le maître de l'ouvrage il n'y a pas de câbles, le sous-traitant ne peut en déduire que le sous-sol est entièrement libre de câbles sans avoir consulté le propriétaire du sous-sol ou des câbles.

“...

De Rechtbank spreekt het vonnis uit in deze zaak, die ter zitting van 8 december 1989 in beraad werd genomen.

Gelet op de artikelen 2-9-34-36-37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

Gehoord partijen in hun middelen en gelet op hun conclusies en stavingsstukken.

Gelet op de vordering, ingesteld bij geboekt exploit dd. 13 december 1988 van gerechtsdeurwaarder Luk Gielens te Leuven, er toe strekkende betaling te bekomen van schadevergoeding opgelopen n.a.v. de beschadiging van een kabel ten bedrage van 64.615 frank, te

vermeerderen met het schadebeding à 6.461 frank, met de vergoedende intresten vanaf 1 juli 1988, datum van het schadeberokkend feit, de gerechtelijke intresten alsmede de kosten.

Gelet op de vordering in tussenkomst en vrijwaring, ingesteld bij geboekt exploit dd. 7 februari 1989 van gerechtsdeurwaarder E. Petre te Sint-Jans-Molenbeek, er toe strekkende verweerster in tussenkomst en vrijwaring te doen veroordelen om verweerster, eiseres in tussenkomst en vrijwaring, te vrijwaren voor iedere veroordeling in hoofdsom, intresten en kosten, welke zij zou oplopen n.a.v. de vordering in schadevergoeding van hoofdeiseres.

Gelet op de conclusie van eiseres, waarbij deze bij toepassing van art.

807 Ger. W. de uitbreiding vraagt van haar eis opzichts verweerster in tussenkomst en vrijwaring.

IN FEITE:

Verweerster in tussenkomst en vrijwaring (NV SOCIETE GENERALE DE CONSTRUCTION) voerde te Kobbe- gem aan het kruispunt Breker- en Diepe- straat, in opdracht van Intercom, werken uit.

De graafwerken daartoe werden in onderaanneming uitgevoerd door verweerster (BVBA CROES), eiseres in tussenkomst en vrijwaring.

Dat n.a.v. deze werken een kabel beschadigd werd, eigendom van hoofdeiseres (CV P.B.E.).

IN RECHTE:

Dat verweerster stelt dat zij weliswaar de werken uitvoerde als onderaannemer, doch dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring de verplichting op zich had genomen navraag te doen naar de aanwezigheid van ondergrondse leidingen.

Dat verweerster stelt dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring haar een brief doorstuurde, afkomstig van Intercom, waarin Intercom stelt dat zij op de kwetsige plaats geen kabels heeft, met de verdere mededeling dat er geen andere kabels lagen.

Dat het feit dat uit de neergelegde stukken (en meer bepaald uit de brief dd. 5 mei 1988) blijkt dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring navraag deed bij de maatschappij Intercom naar de aanwezigheid van ondergrondse kabels, de verantwoordelijkheid van verweerster niet uitsluit.

Dat deze brief immers uitdrukkelijk stelt "nous ne possédons pas de câbles à ce jour dans la zone des travaux que vous projetez. La présente est complémentaire aux informations éventuelles que vous pourriez recevoir des services locaux de distribution";

Dat verweerster op basis van deze brief niet gerechtigd was om zonder meer over te gaan tot uitvoering van de werken.

Dat het K.B. van 5 augustus 1974 immers uitdrukkelijk stelt dat zowel de eigenaar van de ondergrond, de overheid, alsmede de eigenaar van de kabel vooraf moet worden geraadpleegd.

Dat het uitvoeren van de werken zonder zekerheid te hebben dat al deze verplichtingen werden nageleefd, een fout in de zin van artikel 1382 B.W. uitmaakt in hoofde van verweerster.

Dat zij in onderhavig geval immers peilingen diende uit te voeren om de ondergrondse kabels te ontwijken of de graafwerken niet uit te voeren of uit te stellen.

Dat uit het feit dat de brief dd. 5 mei 1988 een antwoord van Intercom is op een brief van verweerster in tussenkomst en vrijwaring en uit het feit dat deze brief blijkbaar door verweerster in tussenkomst en vrijwaring aan verweerster werd doorgestuurd, kan afgeleid worden dat in casu verweerster in tussenkomst en vrijwaring de verplichting op zich had genomen om de nodige navragen te verrichten.

Dat verweerster echter niet mocht afleiden uit deze brief (die trouwens uitdrukkelijk voorbehoud formuleert) dat de ondergrond volledig vrij was van kabels.

Dat immers niet wordt bewezen dat verweerster in tussenkomst en vrijwaring, toen zij het schrijven van Intercom doorstuurde, dit gepaard liet gaan met de mededeling dat er geen andere kabels lagen.

Dat verweerster derhalve een inbreuk heeft begaan op het K.B. van 5 augustus 1974 en het K.B. van 10 maart 1981, en een fout heeft begaan in de zin van art. 1382 e.v. B.W.;

Dat de PVBA Croes uitsluitend verantwoordelijk is voor de veroorzaakte schade.

DE SCHADE:

Dat om het herstel van de schade te realiseren er arbeidsprestaties vereist waren die loonuitgaven met zich meebrengen.

Dat deze te dragen zijn door de schadeverwekker zelf omdat zij elementen van de door hem te vergoeden schade zijn.

Dat anders een element van de door eiseres geleden schade niet zou vergoed worden, terwijl zij nochtans gerechtigd is op volledig herstel van de schade.

Dat ook de verplaatsingskosten en de verhoging van 15 % gegrond voorkomt.

Dat de gegrondheid van het schadebeding van 10 % echter niet bewezen wordt.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK:

Beslissende op tegenspraak;

Verleent akte aan eiseres van de uitbreiding van haar vordering bij toepassing van art. 807 Ger. W.;

Verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk en gegrond in zoverre zij gericht is tegen verweerster, in de hiernavolgende mate;

Verklaart de vordering van eiseres tegen verweerster in tussenkomst en vrijwaring ontvankelijk, doch ongegrond;

Verklaart de vordering in tussenkomst en vrijwaring van verweerster ontvankelijk doch ongegrond;

Veroordeelt verweerster tot betaling aan eiseres van de som van 64.615 frank, te verhogen met de vergoedende intresten vanaf 1 juli 1988 tot heden en vanaf dan met de gerechtelijke intresten tot de volledige betaling;

Veroordeelt verweerster - eiseres in tussenkomst en vrijwaring tevens tot de kosten van het geding, in haar hoofde begroot op 5.100 fr. rechtsplegingsvergoeding en 2.437 fr. dagvaarding + rolzetting, in hoofde van eiseres begroot op 5.019 fr. dagvaarding + rolzetting en 5.100 fr. rechtsplegingsvergoeding, en in hoofde van verweerster in tussenkomst en vrijwaring begroot op 5.100 fr. rechtsplegingsvergoeding.

Staat de voorlopige tenuitvoerlegging van het vonnis toe, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van kantonement.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL BRUSSEL - 20 NOVEMBER 1990

Zetelend: Mevr. Hooijer, Voorzitter, mevr. Bataille en dbr. De Meyer
Advocaten: mrs. Neirinck, Clarckx en Brewaeys

SIBELGAS C.V. T/ B.V.B.A. JAN STALLAERT - B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht • Planaanvraag • Hoofdaannemer - onderaannemer

De onderaannemer die de werken effectief uitvoert, heeft de plicht de plannen van ondergrondse kabels aan te vragen en de kabels te lokaliseren.

Als gespecialiseerde aannemer van grondwerken moet hij weten dat er op de plaats waar de werken worden uitgevoerd, ondergrondse leidingen aanwezig zijn. Dit is des te meer het geval wanneer er zich in de onmiddellijke nabijheid van de werken een hoogspanningscabine bevindt.

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation • Demande des plans • Entrepreneur principal - sous-traitant

Le sous-traitant qui exécute les travaux effectivement est obligé de demander les plans des câbles souterrains et de localiser les câbles.

En sa qualité d'entrepreneur spécialisé en travaux de terrassement, il doit être au courant de la présence de canalisations souterraines à l'endroit où les travaux sont effectués. Tel est d'autant plus le cas, si une cabine haute tension se trouve à proximité des travaux.

DE FEITEN

Overwegende dat er dd. 30 april 1987 grondwerken werden uitgevoerd op de werf gelegen te Diegem, Woluwe-laan 145, met het oog op het ontwortelen van boomstronken;
Dat tijdens deze werken schade werd aangebracht aan twee hoogspanningskabels, door de graafmachine bestuurd door de aangestelde van de B.V.B.A. STALLAERT;
Dat de schade 180.223 F bedraagt;

BESPREKING

1. Nopens de aard van het contract gesloten tussen de B.V.B.A. STALLAERT en de B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS:
Overwegende dat de B.V.B.A. STALLAERT niet betwist dat de schade werd veroorzaakt door haar aangestelde door middel van materiaal haar toebehorend;
Dat zij echter ten stelligste haar verantwoordelijkheid terzake betwist;
Dat inderdaad de B.V.B.A. STALLAERT

opwerpt dat het hier ging om werken uitgevoerd in opdracht en onder de leiding van de B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS;
Dat zij doet opmerken dat het contract tussen partijen een contract was van verhuring van materiaal met terbeschikkingstelling van personeel;
Dat zodoende de volledige verantwoordelijkheid gelegen is bij de B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS;
Dat de B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS van haar kant echter meent dat het hier geenszins gaat om een verhuring van materiaal met terbeschikkingstelling van personeel, maar wel om een overeenkomst van onderaanneming;
Dat zodoende, volgens haar, de volledige verantwoordelijkheid integendeel bij de B.V.B.A. STALLAERT is gelegen;
Dat de betwisting dus draait rond het punt te weten of de rechtsverhoudingen tussen de B.V.B.A. STALLAERT en de B.V.B.A. BOUWONDERNEMING J.E. IBENS hun oorsprong vinden in een verhuring van diensten met terbeschikkingstelling van personeel of in een overeenkomst van onderaanneming;

Dat nu uit het contract tussen beide partijen duidelijk blijkt dat het in casu gaat om een bestelling tegen vaste prijs; Dat de opdracht klaar en duidelijk is omschreven;
Dat de prijs is berekend op basis van een uit te voeren werk en niet op grond van het element "tijd";
Dat het dus niet gaat om een verhuring van materiaal met terbeschikkingstelling van personeel, maar om een contract van onderaanneming;
Dat zodoende de aangestelde van de firma STALLAERT onder de leiding en het toezicht stond van deze laatste;

2. Nopens de toepassing van de algemene voorwaarden der partijen:
Overwegende dat de firma STALLAERT zich op artikel 7 van haar algemene verkoopsvoorwaarden beroept; Dat desbetreffend artikel als volgt luidt: "De klant dient de aanvragen te doen voor het uitvoeren der werken, inlichtingen te nemen over de ligging van ondergrondse kabels, leidingen...";
Dat de B.V.B.A. STALLAERT op die wijze poogt haar verantwoordelijkheid af te wentelen op de B.V.B.A. BOUW-

ONDERNEMING J.E. IBENS;

Dat echter in casu de algemene verkoopsvoorwaarden van de B.V.B.A. STALLAERT geen toepassing kunnen vinden;

Dat inderdaad, zoals hierboven reeds uiteengezet, een contract van onderaanneming werd afgesloten tussen beide partijen;

Dat dit contract bevestigd werd door een telex dd. 15.04.1987;

Dat desbetreffende telex duidelijk stelt dat de algemene voorwaarden van onderaanneming van IBENS van toepassing zijn in huidig geval;

Dat het op grond is van deze bevestiging per telex dat het contract tot stand is gekomen;

Dat het zodoende de algemene voorwaarden van IBENS en niet van STALLAERT zijn die hier van toepassing zijn;

3. Fout begaan door de B.V.B.A. STALLAERT in oorzakelijk verband met de schade:

Overwegende dat de B.V.B.A. STALLAERT nagelaten heeft de plannen van de kabelnetten van de C.V. SIBELGAS in mededeling te vragen, conform artikel 260bis van het A.R.A.B.;

Dat het inderdaad de aannemer, die de werken effectief uitvoert, is die de plicht heeft de plannen van de kabels te vragen en deze kabels te lokaliseren;

Dat de aannemer van ondergrondse werken er zich inderdaad niet toe mag beperken tot het louter aanvragen van de liggingsplannen van de ondergrondse kabels;

Dat hij daarnaast eveneens alle inlichtingen dient te nemen teneinde de kabels te lokaliseren;

Dat uit de stukken van de bundel blijkt dat de B.V.B.A. STALLAERT in gebreke is gebleven deze meest elementaire voorzorgsmaatregelen te nemen;

Dat zij met de werken is gestart zonder in het bezit te zijn van de plannen;

Dat zij, als gespecialiseerde aannemer van grondwerken, zeer goed wist of diende te weten dat er op de plaats waar zij de werken diende uit te voeren ondergrondse leidingen aanwezig waren en dat zij zodoende de vereiste maatregelen diende te nemen vooraleer de graafmachine in werking te stellen;

Dat dit des te meer het geval was daar waar er zich, in de onmiddellijke nabijheid van de werken, een hoogspanningscabine bevond, zodat de aan-

gestelde van de firma STALLAERT met zekerheid wist of diende te weten dat er ondergrondse kabels aanwezig waren;

Dat zij niettemin heeft nagelaten de liggingsplannen aan te vragen evenals peilingen uit te voeren nopens de lokalisatie van desbetreffende kabels; Dat in casu de volledige aansprakelijkheid dus gelegen is bij de B.V.B.A. STALLAERT op grond van de artikelen 1382 e.v. B.W.;

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK,

(...)

Verklaart de vordering in tussenkomst en vrijwaring ontvankelijk doch ongegrond,

Wijst eiseres in tussenkomst en vrijwaring af;

(...)

Verklaart de hoofdvordering ontvankelijk en gegrond:

(...)

..."

COUR D'APPEL DE MONS - 17 JANVIER 1994

1ère chambre

Siège: M. JASSOGNE, Président, M. VAN WUYTSWINKEL, M. LEFEBVRE, Conseillers

Avocats: Me DASCOTTE loco Me DEWIT, Me BAUMEL

WEGEBO S.A. - GEMEENSCHAPPELIJKE VERZEKERINGSKAS VAN BOUWWERK, HANDEL EN NIJVERHEID
C/ ELECTRABEL S.A.

Entrepreneur • Câble souterrain • Dommage • Défaut de localisation • Responsabilité • Fautes d'Electrabel • Absence de lien de causalité

Aannemer • Ondergrondse kabel • Schade • Geen lokalisatie • Verantwoordelijkheid • Fouten in hoofde van Electrabel • Afwezigheid van oorzakelijk verband

La responsabilité de l'entrepreneur est entièrement engagée du fait de son préposé pour n'avoir pas localisé le câble souterrain endommagé.

De aannemer draagt de volledige verantwoordelijkheid indien zijn aangestelde de beschadigde ondergrondse kabel niet gelokaliseerd heeft.

Ne pas avoir recouvert le câble de matériaux suffisamment durables et résistants ni respecté la profondeur minimum d'enfouissement constituent deux fautes dans le chef d'Electrabel, mais le lien de causalité entre la faute et le dommage est inexistant, ce qui dégage Electrabel de toute responsabilité.

Door de kabel niet te bedekken met voldoende duurzame en bestendige (weerstand biedende) materialen, noch de minimum diepte van de bedelving na te leven, heeft Electrabel twee fouten begaan. Electrabel is echter onteven van haar aansprakelijkheid aangezien er geen oorzakelijk verband tussen de schade en de fout bestaat.

"...

Attendu que c'est à juste titre que les premiers juges ont estimé la première appelante, S.A. WEGEBO entièrement responsable de l'accident survenu le 17 août 1989 au cours duquel son préposé, Monsieur Ali El Bouazzati, exécutant des travaux de pose de bordures, en enfonçant un piquet dans le sol, a endommagé un câble à haute tension appartenant à l'actuelle intimée S.A. Electrabel et s'est blessé.

Que la responsabilité de la première appelante est incontestablement engagée sur pied de l'article 192.02 du R.G.I.E. (rendu obligatoire par l'A.R. du 10 mars 1981) pour n'avoir pas préalablement localisé le câble litigieux;

Que si l'on peut également retenir deux fautes dans le chef de l'intimée, étant l'une de n'avoir pas veillé à re-

couvrir la canalisation électrique de matériaux durables et résistants destinés à la préserver de l'atteinte des outils lors des fouilles, l'autre de n'avoir pas enfoui le câble à la profondeur minimum de 60 cm, conformément au prescrit de l'article 232 du RGPT, (le câble se trouvant à 50 cm du sol d'après le constat contradictoire du sinistre), encore le lien de causalité nécessaire entre ces fautes et l'accident n'est-il pas établi en l'espèce:

Qu'un couvre-câble, destiné uniquement à protéger les canalisations de l'atteinte des outils lors des fouilles, ne doit pas nécessairement pouvoir résister à l'enfoncement d'un piquet en fer en manière telle qu'il n'est pas démontré que sa présence eut empêché la survenance de l'accident;

Que d'autre part, rien n'indique que l'accident ne se serait pas produit de la même façon si le câble s'était trouvé à

60 cm du sol puisque l'enfoncement du piquet eut lieu au jugé sans localisation préalable;

Qu'il convient partant de confirmer la décision déferée;

PAR CES MOTIFS.

LA COUR,

Statuant contradictoirement.

Vu l'article 24 de la loi du 15 juin 1935 relative à l'emploi des langues en matière judiciaire;

Reçoit l'appel, le dit non fondé, en déboute les appelantes;

Confirme le jugement dont appel;

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 4 DECEMBER 1992

Zetelend: dbr. Mertens

Advocaten: mrs. Bimmemans, Hoschet en Wierinckx

N.V. ZURICH T/ N.V. BECKERS EN N.V. BECKERS T/ INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E.

Beschadiging van ondergrondse kabels • Verplichte planaanvraag • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Expertise B.V.V.O./CETS en éézijdige expertise: respectievelijke draagwijdte

Bris de câbles souterrains • Obligation de demande de plan • Obligation de localisation • Sondage insuffisant • Expertise U.P.E.A./CETS et expertise unilatérale: portées respectives

Een aannemer die geen plans opvraagt, geen of niet vak kundige peilingen verricht en machinaal graaft op een plaats waar het aangewezen is manueel te graven, is aansprakelijk voor de veroorzaakte schade wanneer komt vast te staan dat een eenvoudige manuele uitgraving

L'entrepreneur qui néglige de demander des plans, qui ne procède à aucun sondage ou qui ne les exécute pas selon les règles de l'art, et qui utilise des engins de terrassement mécaniques là où il est indiqué de creuser manuellement, est responsable des dommages causés dès qu'il est

- van een tegen een paal reeds zichtbare kabel - het tracé en de diepte van de kabel had aangetoond.

établi qu'une simple tranchée effectuée manuellement - au départ d'un câble visible le long d'un poteau - aurait permis de se rendre compte du tracé et de la profondeur du câble.

Met een afzonderlijke éézijdige uitgevoerde expertise op last van de aannemer - buiten de expertise uitgevoerd door het BVVO-CETS - dient door de rechtbank geen rekening te worden gehouden.

Le tribunal n'est pas tenu de prendre en considération une expertise unilatérale exécutée à charge de l'entrepreneur, indépendamment de l'expertise effectuée par l'UPEA-CETS.

Overwegende dat het hoger beroep ingesteld inzake AR 49.610, ingesteld werd bij verzoekschrift ter griffie neergelegd op 27.02.1992, gericht is tegen een door de Vrederechter van het kanton Diest op 30.12.1991 op tegenspraak gewezen vonnis;

Overwegende dat het hoger beroep ingesteld inzake AR 49.665 eveneens ingesteld bij verzoekschrift ter griffie op 05.03.1992 en gericht is tegen hetzelfde vonnis als hierboven vermeld;

Dat de P.B.E. CV bij besluiten ter griffie neergelegd op 22.04.1992 incidenteel beroep heeft ingesteld;

Overwegende dat de beroepen tegen hetzelfde vonnis gericht zijn en de vorderingen hetzelfde ongeval betreffen zodat het past ze samen te voegen;

Overwegende dat geen betekeningsexploot van het vonnis a quo wordt bijgebracht;

Dat de hoofdberoepen alsmede het incidenteel beroep derhalve tijdig en regelmatig naar de vorm werden ingesteld zodat ze allen ontvankelijk zijn;

Overwegende dat de door de P.B.E. oorspronkelijk ingeleide eis voor doel had NV Beckers te veroordelen in betaling van 31.365 F meer 10 % schadebeding hoofdens vergoeding van schade geleden door het beschadigen van een ondergrondse hoogspanningskabel;

dat de NV Beckers de NV Zurich verzekeringen in tussenkomst en vrijwaring heeft gedagvaard;

dat de eerste rechter beide eisen ontvankelijk en deels gegrond verklaarde;

dat de NV Beckers veroordeeld werd in betaling aan de P.B.E. van 31.365 F meer intresten en de NV Zurich haar diende te vrijwaren ten belope van 21.365 F meer intresten terwijl de NV Zurich tot 2/3 en de NV Beckers tot 1/3 der kosten werden veroordeeld;

Overwegende dat de eerste rechter op oordeelkundige wijze de feitelijke omstandigheden heeft uiteengezet en de rechtbank hiernaar verwijst;

1. Nopens de hoofdvordering

Overwegende dat de NV Beckers niet betwist dat zij heeft nagelaten de plannen bij de P.B.E. op te vragen (inbreuk op art. 192.02 van het K.B. 10.03.1981 en art. 260 bis ARAB);

dat de NV Beckers stelt dat de kabel niet op de plans voorziene diepte was gelegen zodat er geen causaal verband met de schade aanwezig is;

dat de in art. 260 bis ARAB verplichte raadpleging ook niet heeft plaatsgehad en het duidelijk is dat de NV Beckers - ingeval ze zich wel aan deze verplichting had gehouden - van de P.B.E. wel de juiste plaats en diepte had kunnen vernemen, evenals het feit dat de lus in tegenovergestelde richting lag;

dat zulks eveneens had gebleken ingeval de NV Beckers peilingen had verricht en het feit dat ze de kabel niet heeft kunnen lokaliseren erop wijst dat ze ofwel geen peilingen heeft verricht ofwel op een niet vakkundige wijze heeft gepeild;

dat de kabel daarenboven beschadigd werd door middel van machines terwijl het ter plaatse, aangewezen was manueel te graven;

dat de NV Beckers de eerste rechter verwijt geen rekening te hebben gehouden met het door haar éézijdig opgesteld verslag van Ir. Dehooopere;

dat zelfs ingeval de besluiten van dit verslag aanvaard zouden worden, zulks niets aan de verantwoordelijkheid zou veranderen nu uit het tegensprekelijk verslag van het expertisebureau Simon, Spruytte & Co blijkt dat een eenvoudige manuele uitgraving het tracé en de diepte van de kabel had aangetoond;

dat de uitgraving met de hand trouwens zeer goed mogelijk was gezien de kabel langs de piloon de grond inging en men deze alleen diende te volgen;

dat de NV Beckers derhalve benevens voormelde inbreuken eveneens de algemene zorgvuldigheidsplicht heeft overtreden;

dat de eerste rechter derhalve terecht en op grond van juiste motieven - die de Rechtbank bijtreedt - tot de aansprakelijkheid van de NV Beckers heeft besloten en deze geen middelen bijbrengt die van aard zijn de door de eerste rechter geformuleerde beweegredenen te ontkrachten;

Overwegende dat de P.B.E. bij incidenteel beroep een schadebeding van 10 % vordert doch de gegrondheid van haar eis niet bewijst;

2. Nopens de tussenvordering in vrijwaring

Overwegende dat de NV Zurich terecht stelt dat art. 16 van de wet van 11.06.1874 de openbare orde aanbelangt en partijen dienvolgens niet geldig kunnen bedingen dat de grove schuld van de verzekeringnemer ten laste van de verzekeraar zal zijn (Cass., 02.06.1967, R.W., 1967 - 1968, 239);

Als grove fout beschouwd wordt die fout die met een opzettelijke handeling kan gelijkgesteld worden, in deze zin dat de dader zich ervan bewust was of behoorde te zijn, dat die fout het risico boven de voorzieningen in het contract aanvaardde (Cass., 09.05.1985, Arr. Cass., 1984-85, nr 540);

Dat de NV Beckers niet alleen een fout heeft begaan door de inbreuken op de vigerende reglementering (cfr supra) doch de zware fout hierin is gelegen dat haar werknemers ondanks het feit dat de kabel zichtbaar was tot aan de oppervlakte nog mechanisch hebben

gegraven waar zulks manueel diende te gebeuren;

Dat uit het tegensprekelijk verslag van het expertisebureau Simon & Spruytte C° blijkt dat het verzuim verder manueel te graven een elementaire fout is van de graafwerker;

Dat de NV Beckers tevens diende te weten dat ze door deze handelingen een groot gevaar liep de kabel te beschadigen en zodoende het risico te verzwaren;

Dat in deze omstandigheden de vordering in tussenkomst en vrijwaring ongegrond is;

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK.

Rechtdoende op tegenspraak en in hoger beroep;

Voegt de zaken ingeschreven onder AR 49.610 en 49.665 samen;

Verklaart de hoofdberoepen en het incidenteel beroep van de NV Zurich gegrond;

Bevestigt het vonnis a quo behoudens in zoverre de vordering in tussenkomst en vrijwaring gegrond werd verklaard en de NV Zurich tot 2/3 der kosten werd veroordeeld;

Opnieuw recht sprekende;

Verklaart de vordering in tussenkomst en vrijwaring ongegrond;

Veroordeelt de NV Beckers tot de kosten van beide aanleggen, deze in graad van hoger beroep begroot zijnde in haren hoofde op 2.400 F rolzetting + 1.850 F uitgavevergoeding verzoekschrift + 5.550 F rechtsplegingsvergoeding en in hoofde van de P.B.E. op 5.550 F rechtsplegingsvergoeding.

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN - 27 JANUARI 1993

3de Kamer

Zetelend: dhr. De Bruyn, voorzitter, hb. Valckenborgh en Steppe
Advocaten: Mr. Mullens, Mr. Diercxens

EVAG T/ P.V.B.A. GRAB

Planaanvraag • Privé-terrein • Geen uitzondering

Het feit dat de werken op privé-terrein gebeuren, vormt geen uitzondering op de verplichting om bij de nutsbedrijven navraag te doen betreffende de ligging van de kabels.

Demande des plans • Terrain privé • Pas d'exception

Le fait que les travaux se déroulent sur un terrain privé ne constitue pas une exception à l'obligation de s'informer auprès de l'entreprise d'utilité publique quant à la localisation des câbles.

Eiseres dagvaardt verweerster omdat deze d.d. 1 december 1987 te Kapellen, Hoogboomsesteenweg ter hoogte van

nr. 298/1 (Rusthuis Eyckendaal) een ondergrondse hoogspanningskabel, eigendom van eiseres, heeft beschadigd met een mechanisch werktuig bij het uitvoeren van rioleringswerken.

De schade die wordt gevorderd bedraagt 148 390 BEF, meer vergoeden de intresten, gerechtelijke intresten en gerechtskosten.

Op de aannemers van grondwerken rust de elementaire plicht om de plannen met de ligging van ondergrondse kabels te raadplegen (art. 260 bis A.R.A.B. en art. 192.02 A.R.E.I.) - zie ook Overzicht van rechtspraak "De Aanneming", T.P.R. 89, p. 1351. Vermits verweerster de grondwerken uitvoerde, rustte deze verplichting op haar en is de vordering tegen haar ontvankelijk.

Het wordt niet betwist dat verweerster de plannen niet heeft opgevraagd (deze dienden immers ook aan de eigenaars van de kabels gevraagd te worden - zie bewuste wetsartikelen); hij is dan ook aansprakelijk voor de beschadigingen (zie o.a. Antwerpen, 31 maart 1982, R.W. 83-84, p. 88).

Het feit dat de werken op privé-terrein gebeuren, vormt geen uitzondering op de verplichting om bij de nutsbedrijven navraag te doen betreffende de ligging van de kabels (zie o.a. Kooph. Antw. kamer 3, 21.06.1978, EBES/VAN POPPEL/HEYLEN en Kooph. Antw. kamer 15, 15.10.1982, EBES/LUSTRE-

RIE MASSIFE/PIETER DE GELDER). De wettelijke verplichtingen maken immers geen uitzondering voor werken op privé-terrein;

Het feit dat er al dan niet merktekens aanwezig zijn ontslaat de aannemer niet van de verplichting de eigenaar van de kabel te consulteren (art. 260 bis, par. 1 A.R.A.B.).

Er is hoegenaamd niet bewezen dat er in casu sprake zou zijn van een onoverwinnelijke onvoorzienbaarheid inzake de aanwezigheid van hoogspannings- of andere elektriciteitskabels; bovendien, is er overigens geen reden waarom er zich op een uitgestrekt privé-domein a priori geen hoogspanningskabels zouden bevinden.

Op het plan neergelegd door eiseres blijkt duidelijk dat de hoogspanningskabel erop aangeduid is.

De overeenkomst van 09.08.1913 stipuleert dat de elektriciteitsmaatschappij een elektrische kanalisatie en een

transformatie- en distributiepost zal aanleggen en in gebruik stellen, waarop de toenmalige eigenaar BUNGE kan aansluiten, zonder dat er hierbij sprake is van een werkelijke eigendomsoverdracht van de hoogspanningskabel aan de heer BUNGE; deze komt tussen in de kosten voor de aansluiting op de elektrische installatie.

OM DEZE REDENEN:

DE RECHTBANK.

gelet op de artikelen 2, 34, 36, 37 en 41 van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, rechtdoende op tegenspraak, alle andere en strijdige besluiten verwerpend,

Verklaart de vordering van eiseres ontvankelijk en als volgt gegrond.

...

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE - 15 FEBRUARI 1994

*Zetelend: dbr. Dobbelaere, Voorzitter, bb. De Baere en Bossuyt
Advocaten: mr. De Fauw en mr. d'Hoest loco Lust*

C.V. WEST-VLAAMSE ELEKTRICITEITSMATSCHAPPIJ T/ P.V.B.A. KOCH-OCKIER

**Beschadiging van ondergrondse kabels •
Onvoldoende peiling • Planafwijking: diepte •
Waarde van de plannen • Zorgvuldigheidsplicht •
Gedeelde aansprakelijkheid • Objectieve begroting van de schade**

**Bris de câbles souterrains • Sondage insuffisant •
Plan non conforme: profondeur • Valeur des plans •
Obligation de prudence • Responsabilité partielle •
Estimation objective du dommage**

Het overmaken van liggingsplannen aan de aannemer duidt meer op het bestaan van kabels dan wel de ligging daarvan.

La transmission de plans à l'entrepreneur lui signale la présence de câbles plus que n'en donne d'emplacement.

Een aannemer die gebruik maakt van zware werktuigen, zoals bv. een schepkraan, op een plaats waar de precieze ligging van de ondergrondse kabels niet gelokaliseerd werd, overtreedt de algemene zorgvuldigheidsnorm.

L'entrepreneur faisant usage d'engins lourds, tels qu'une excavatrice, à un endroit où la position précise des câbles souterrains n'a pas été localisée, enfreint la norme générale de prudence.

Zaakschade dient objectief begroot. De rijkdom van de benadeelde of de inspanningen die deze draagt om de

Le dommage matériel doit être évalué objectivement. La puissance financière, les efforts qu'elle développe pour

schade te herstellen of preventief heeft genomen, verminderen in niets de zaakschade.

réparer le dommage et ceux qu'elle a consenti préventivement ne diminuent en rien le dommage matériel.

Een vermogen wordt door de zaakschade niet anders aangetast omdat de verdeler reeds van tevoren personeel in dienst heeft genomen om te verwachten schade te herstellen.

Un patrimoine n'est pas affecté autrement par un dommage matériel du fait que le distributeur a engagé à l'avance du personnel pour réparer le dommage auquel il s'attendait.

1. Rechtspleging - gegevens van de zaak

1.1.

Eiseres dagvaarde verweerster per exploitatiebetekend op 5 augustus 1988 in betaling van de som van 69.416 fr., meer de vergoedende intresten vanaf 16.05.1987, de gerechtelijke intresten en de gedingskosten.

Zij zet uiteen, dat de aangestelde van verweerster op 16.05.1987 te Ardooe aan de Sprietstraat 53 werken uitvoerde met een schepkraan en daarbij de super trunk-TV-distributiekabel, eigendom van eiseres beschadigde. Verweerster is aansprakelijk overeenkomstig art. 18 van de wet op de arbeidsovereenkomst en art. 1384 B.W.

1.2.

Verweerster betwist de vordering en stelt dat volgens het aangevraagd plan, de kabel op de plaats van de beschadiging op een diepte van 1,2 m lag. Voor de aanvang van de werken werd nog een sondering uitgevoerd op een halve meter van het schadegeval, waarbij de kabel tijdens die sondering werd aangetroffen op de op het plan vermelde diepte van 40 cm. De kabel was bovendien totaal onbeschermd en zonder enige vermelding over een riooleringsbuis aangebracht. De bevrijdende onoverwinnelijke onwetendheid is dan ook aanwezig. Ondergeschikt wordt tevens de gevorderde schadevergoeding betwist.

1.3.

Partijen werden gehoord in hun middelen en besluiten op de zitting van 18 januari 1994 en de debatten werden gesloten.

2. Beoordeling

2.1.

Eiseres beweert, dat verweerster zelf de kabel op de riool heeft geplaatst, dat zij voorkennis had waar zij reeds rioolwerken zou hebben uitgevoerd en dat de kabel, waar hij beschadigd werd op een diepte lag van 60 cm en beschermd was met dekpannen (volgens niet door verweerster ondertekende "tegensprekelijke" vaststelling).

Zij beweert verder dat verweerster sondering heeft uitgevoerd op 15 m van de plaats van beschadiging, nl. ter hoogte van woning nr. 53.

Beweringen van een partij in haar eigen zaak zijn louter beweringen, waarop de rechter niet mag steunen; tenzij ze door andere gegevens of door enig vermoeden worden gestaafd (Cass. 17.04.1989, RW. 1989/90, pg. 401).

Daartegenover vermeldt het PV van 27.05.1987 van de Rijkswacht Ardooe pag. 2:

"In de grasberm, gelegen naast de Sprietstraat en dit nabij de aansluiting van de Beverensestraat, is de beschadigde TV-distributiekabel gelegen. Bij meting stellen we vast dat de kabel op een diepte ligt van 40 cm."

en op pag. 3:

"Het feit dat de kabel over de buis werd aangelegd, staat niet vermeld op het plan, dewelke in bezit is van de aannemer."

Anderzijds bleek de kabel weinig beschermd te zijn.

2.2.

Wanneer aan de aannemer van ondergrondse werken plannen worden overhandigd met de ligging van on-

dergrondse kabels, dan duiden deze plannen eerder het bestaan aan van ondergrondse kabels dan wel de ligging ervan. (Luik, 23.06.1982, B.F.E., 1983, afl. 2D,1 en Hof van Beroep Luik, 7^e Kamer 01.10.1991, J.T., 1992, 100).

Het getuigt van het overtreden van de algemene zorgvuldigheidsnorm, zware werktuigen - zoals een schepkraan in deze - in te zetten waar de precieze diepte van de kabel niet werd gelokaliseerd.

Verweerster bewijst immers evenmin haar bewering, sondering te hebben uitgevoerd op amper een halve meter van het gesitueerde schadegeval.

Alle omstandigheden van deze zaak in acht genomen, komt de Rechtbank tot het besluit van een verdeelde aansprakelijkheid.

2.3.

Nopens de schadeciifers:

2.3.1.

Het Hof van Cassatie heeft in het arrest van 2.06.1991 (R.W., 91-92, 776) in een korte motivering afgerekend met hetgeen aldus tot "vaste rechtspraak" dreigde uit te groeien.

In termen van schade was men uit het oog verloren dat zaakschade "objectief" moet worden begroot, dit wil zeggen dat de rijkdom van het slachtoffer, of de inspanningen die het slachtoffer draagt om de schade te herstellen, of preventief heeft genomen, in niets de zaakschade verminderen.

Een vermogen wordt door de zaakschade niet anders aangetast omdat het bedrijf reeds van tevoren perso-

neel in dienst had genomen om te verwachten schade te herstellen.

2.3.2.

De regeling B.V.V.O. - CETS-overeenkomsten werd opgesteld in samenspraak tussen de experts van de nutsmaatschappij en de verzekeringsmaatschappijen. Ze gaat uit van het principe, dat geen winst in de afrekening mag worden opgenomen en dat de kostprijzen in de regel begroot worden naar een gemiddelde over een voorafgaande periode. Standaardiseren en detailleren van de afrekening is hier dus het controleerbaar maken van de schadebegroting, naar vooraf afgesproken normen. Indien er discussie blijft over de voorgelegde afrekening dan resulteert dit uiteindelijk in een door het B.C.E. "aanbevolen bedrag". Tussen aangesloten maatschappijen is met deze werkwijze een einde gesteld aan bijna alle betwistingen omtrent de

schadebegroting, onder voorbehoud van de aansprakelijkheid.

Cijfermatig wordt de schadebegroting dan ook aanvaard zoals begroot.

2.4.

Gezien het verdeeld gelijk worden beide partijen veroordeeld tot de helft der gedingskosten.

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK:

Op tegenspraak; gelet op artikel 2 en volgende van de wet op het taalgebruik in gerechtszaken, verklaart zich bevoegd, en de vordering ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond, zoals weerhouden in de veroordeling;

Veroordeelt verweerster tot de betaling

aan eiseres de som van VIERENDERTIGDUIZEND ZEVENHONDERD EN ACHT (34.708-) FRANK, meer de vergoedende intresten vanaf zestien mei negentienhonderd zevenentachtig en de gerechtelijke intresten, en tot de helft der gedingskosten, te begroten als volgt:

- aan de zijde van eiseres op:
 - dagvaarding en rolstelling: 4.582 frank,
 - rechtsplegingsvergoeding: 5.700 frank,
 - aan de zijde van verweerster op:
 - rechtsplegingsvergoeding: 5.700 frank,
- meer de eventuele kosten van uitgifte en registratie, eigen aan dit vonnis;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad overeenkomstig de bepalingen van artikel 1398 van het gerechtelijk wetboek.

..."

N O T A

Deze uitspraak is voor kritiek vatbaar m.b.t. de aansprakelijkheidsverdeling.

De rechter stelt terecht dat de plans slechts een aanwijzende waarde hebben voor de aannemer, m.a.w. zij duiden meer op het bestaan van de kabels dan op de exacte ligging.

Dit standpunt wordt in het merendeel van de rechtspraak gevolgd. Nochtans kan dit enkel maar zinvol uitgelegd worden wanneer ervan uitgegaan wordt dat afwijkingen op plans de aannemer niet ontslaan van zijn verplichting de kabel vooraf te lokaliseren. Er kan zodoende nooit enig oorzakelijk verband bestaan tussen een afwijking in de ligging van de kabel ten aanzien van het plan en de schade.

Het is dan ook contradictorisch dat de rechtbank tot medeaansprakelijkheid van de verdeler besluit, klaarblijkelijk op grond van vermeldingen in een PV dat de afwijking van de kabel ten aanzien van het plan vaststelt, terwijl de rechter anderzijds motiveert dat de aannemer onvoldoende gelokaliseerd heeft en bovendien een inbreuk vaststelt op art. 260 bis par. 2 van het ARAB.

N O T E

Cette décision est critiquable particulièrement en ce qui concerne le partage des responsabilités.

Le juge constate, à juste titre, que les plans n'ont qu'une valeur indicative pour l'entrepreneur, en ce sens qu'ils renseignent plus sur le fait de l'existence des canalisations que sur leur emplacement exact.

Cette position est fréquemment suivie par la jurisprudence. Celle-ci n'a pourtant de sens que dans la mesure où l'on part du principe qu'une erreur de localisation du plan n'exonère pas l'entrepreneur de son obligation de déterminer préalablement l'emplacement de la canalisation. Ceci implique qu'il n'y aurait pas de lien de causalité entre une erreur de localisation du plan et le dommage proprement dit.

Il y a donc une contradiction dans la motivation du jugement lorsque celui-ci conclut à un partage de responsabilités entre les parties - et ce de façon évidente sur base d'un P.V. qui constate la divergence entre le plan et la situation réelle - alors que d'autre part le juge considère que l'entrepreneur n'a pas rempli ses obligations et constate en plus une infraction à l'art. 260 bis par. 2 du R.G.P.T.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE MECHELEN - 7 MEI 1993

Zetelend: dbr. Hellemans, voorzitter, bb. Van Damme, Van Praet

Openbaar Ministerie: dbr. Coppens

Advocaten: mr. Jacobs, loco mr. Vrijdaghs, mr. Van den Bossche loco mr. De Brakeleer en mr. Van Looy

OPENBAAR MINISTERIE EN C.V. IVERLEK T/ VAN DE MOER EDDIE

Schade aan elektrische installaties en teledistributienet • Schadevergoeding • Overeenkomst B.V.V.O.-C.E.T.S. • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen • Oorzakelijk verband • Uurloon • Bijstandskosten

Dommage aux installations électriques et au réseau de télédistribution • Indemnisation • Convention U.P.E.A.-C.E.T.S. • Applicabilité aux non-adhérents • Lien de causalité • Tarif horaire • Frais d'assistance

De schade die de elektriciteitsverdelers vordert is geen arbeidsloon als zodanig, maar de vergoeding voor de schade die hem toelaat om zijn patrimonium te herstellen in de toestand vóór het schadegeval.

Le dommage dont le distributeur d'électricité poursuit la réparation ne constitue pas un salaire mais l'indemnisation d'un dommage à son patrimoine qui autorise ce dernier à rétablir son patrimoine en son pristin-état.

Hoewel de conventie B.V.V.O.-C.E.T.S. niet tegenstelbaar is aan de schadeveroorzaker mogen de daarin vervatte bedragen voor de uurlonen als normaal en redelijk worden beschouwd, en kunnen ze alleszins als beoordelingsmaatstaf worden beschouwd. Hetzelfde geldt voor de "algemene onkosten": het in de B.V.V.O.-C.E.T.S.-overeenkomst voorziene percentage van 15 % mag als normaal en redelijk worden beschouwd en als beoordelingsmaatstaf dienen.

Même si la convention UPEA-CETS n'est pas opposable aux responsables du dommage, les tarifs horaires qui y sont définis peuvent être considérés comme normaux et raisonnables et peuvent servir d'éléments d'appréciation. Il en va de même pour les "frais généraux": le pourcentage de 15 % prévu dans la convention UPEA-CETS peut être considéré comme normal et raisonnable et servir d'élément d'appréciation.

"...

Op burgerlijk gebied:

Wat betreft het bewijs van de schade: De beklagde houdt ten onrecht voor dat de burgerlijke partij haar schade niet bewijst, nu deze schade nooit objectief en tegensprekelijk zou zijn vastgesteld. Deze stelling kan niet worden aanvaard waar beklagde bij brief van 15.5.1991 werd aangemaand door de burgerlijke partij om binnen de drie dagen na ontvangst van deze brief over te gaan tot het vaststellen der schade;

Waar beklagde hierop niet is ingegaan, en de burgerlijke partij wegens de noodwendigheden van de exploitatie is overgegaan tot herstelling in eigen beheer, kan beklagde thans niet ernstig voorhouden dat de schade

niet voldoende bewezen is;

Nu beklagde zelf stelt dat de bewijslast van het bestaan en de omvang van de schade principieel op de benadeelde rust (de schade op zich aan de elektriciteitspaal en de kabeldistributie TV staat vast) en zowel eiser als verweerder hun medewerking moeten verlenen voor het achterhalen van de waarheid, dient vastgesteld dat beklagde zelf niet heeft meegewerkt aan een tegensprekelijke schadevaststelling waartoe hij door de burgerlijke partij werd uitgenodigd.

De schade welke "Iverlek" opvoert is geen arbeidsloon als zodanig, maar de vergoeding van de aangerichte schade aan haar patrimonium, die haar toelaat haar patrimonium te herstellen in de toestand voor het schadegeval,

ingevolge de fout van beklagde; deze schade voor het herstel van het patrimonium in zijn oorspronkelijke staat heeft niets te zien met de arbeidsovereenkomsten tussen de moedermaatschappij "Electrabel" en haar personeel; De benadeelde vordert immers geen lonen, doch wel een bedrag dat gelijk is aan de minderwaarde van haar eigendom of patrimonium;

Wat betreft het bedrag van het uurloon en de algemene onkosten:

Het wordt niet betwist dat de facturen van Iverlek zijn opgemaakt overeenkomstig de normen vastgelegd in de BVVO-overeenkomst, waarbij beklagde, noch zijn verzekeraar de NV Axa Belgium zijn aangesloten; Deze overeenkomst is beklagde dan ook niet tegenstelbaar, zodat de scha-

de dient geraamd overeenkomstig het gemene recht;

De burgerlijke partij heeft een uurloon in rekening gebracht dat overeenstemt met het geïndexeerde tarief van de conventie BVVO-CETS, waarin reeds een schadebedrag is voorzien lager dan de kostprijs;

Hoewel enerzijds deze conventie beklagde niet tegenstelbaar is, doch anderzijds de erin vervatte bedragen als normaal en redelijk mogen worden beschouwd en beklagde zelf niet heeft meegewerkt om een tegenprekelijke schadevaststelling te bekomen, kunnen de in de conventie voorziene bedragen alleszins als beoordelingsmaatstaf worden beschouwd, rekening houdende met de aard en de spoedeisendheid van de herstellingen; Dezelfde redenering geldt voor de "algemene onkosten" dewelke door de burgerlijke partij werden becijferd op 15%;

Het kan inderdaad niet worden betwist dat de organisatie en het ter plaatse brengen van personeel met de juiste kwalificatie en het juiste materiaal bijkomende kosten meebrengt;

Hierbij kan het in de BVVO-CETS overeenkomst voorziene percentage van 15% dat als normaal en redelijk mag beschouwd worden - doch hetwelk de beklagde niet tegenstelbaar is - als beoordelingsmaatstaf worden beschouwd.

De omgerekende uurlonen en de algemene onkosten zijn dan ook redelijk en billijk zodat de door de eerste rechter toegekende schadebedragen in graad van hoger beroep dienen bevestigd.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK,

Gelet op de artikelen:

- 24 van de wet van 15 juni 1935;
- 68 van het KB van 16 maart 1968;
- 1 en 3 der wet van 5 maart 1952 gewijzigd door de wet van 22 december 1989 art. 326;
- 28 en 29 wet van 1 augustus 1985 houdende fiscale en andere bepalingen

door de voorzitter ter terechtzitting aangewezen;

rechtsprekend op tegenspraak

ontvangt de hogere beroepen

hervormt het bestreden vonnis op strafgebied en opnieuw rechtsprekend;

verklaart de strafvordering vervallen door verjaring;

Legt de kosten van de strafvordering van beide aanleggen ten laste van de Staat.

Bevestigt het bestreden vonnis op burgerlijk gebied.

Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting op 7 mei 1993

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 14 MEI 1993

Zetelend: mevr. De kempeneer

Advocaten: mrs. de Néeff en Wierinckx

INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ BVBA VANOPRE

**Beschadiging van elektriciteits- en T.V.-
distributieaansluiting • Lokalisatieplicht •
Onvoldoende peiling • Diepte kabel •
Voorbehoud op plan • Geen onoverwin-
nelijke dwaling • Eigendom van aftakking**

**Domage au raccordement électricité et
télédistribution • Obligation de localisa-
tion • Sondage insuffisant • Profondeur du
câble • Clause de réserve sur le plan • Pas
d'erreur invincible • Propriété du bran-
chement**

Een aannemer begaat een fout wanneer hij, na peilingen te hebben uitgevoerd zonder resultaat, de graafwerken verderzet zonder de kabels te hebben gelokaliseerd.

Un entrepreneur commet une faute lorsque, après avoir effectué des sondages restés sans résultat, il poursuit les travaux de terrassement sans avoir localisé les câbles.

De abnormale ligging van de aftakingskabels (schuin en ondiep) van een woning, kan geen onoverwinnelijke dwaling uitmaken in hoefde van de aannemer van grondwerken wanneer steunpalen van het net aan de

La position anormale des câbles de branchement (en pente et à faible profondeur) d'une habitation ne constitue pas une erreur invincible de la part de l'entrepreneur de travaux de terrassement lorsque les poteaux suppor-

overzijde van de straat en het ontbreken van een bovengrondse aftakking wijzen op een ondergrondse aftakking van de woning.

tant le réseau du côté opposé de la rue et l'absence d'un branchement aérien indiquent que l'habitation dispose d'un branchement souterrain.

De aanleg van de aftakkingkabels door een andere dan de verdeler is zonder belang wat de aansprakelijkheid van de beschadiging betreft gezien de aftakkingkabels eigendom blijven van de verdeler.

La pose des câbles de branchement par un autre que le distributeur n'a aucune implication quant à la responsabilité du dommage, étant donné que le raccordement reste la propriété du distributeur.

“... ”

Overwegende dat de vordering, ingeleid bij geboekt exploit van dagvaarding dd. 20.02.1992 van gerechtsdeurwaarder L. Roppe, te Beringen, ertoe strekt verweerster te doen veroordelen tot betaling aan eiseres van 57.954 fr. met bijhorende interesten en kosten, wegens door verweerster toegebrachte schade aan het eigendom van eiseres;

Overwegende dat eiseres in de dagvaarding voorhoudt dat verweerster met haar mechanische graafmachine de aansluitingskabels van eiseres overtrok; dat verweerster de plannen van eiseres niet vroeg alvorens de werken uit te voeren en deze begon zonder lokalisering van de kabel; dat de schade volgens faktuur 57.954 fr. beliep;

Gelet op de besluiten neergelegd door de partijen en op de stukken van hun geïnventariseerde dossiers;

Overwegende dat verweerster te Glabbeek, ter hoogte van woning nr. 133, op de Tiensesteenweg, met een graafmachine werken uitvoerde op 27 mei 1991 en daarbij de ondergrondse aansluitingskabels voor elektriciteit en TV beschadigde dat van de feitelijke elementen een verslag werd opgemaakt door de aangestelde van verweerster en een agent van eiseres; dat tevens een niet betwist afschrift van een strafdossier wordt overgelegd;

Dat eiseres de verweerster aansprakelijk stelt op grond van het bepaalde in de art. 1382, 1383 en 1384, 3 lid B.W., tevens wijst op inbreuken op art. 190.02 van het K.B. van 10.03.1981 en op art. 260 bis van het A.R.A.B.;

Overwegende dat de verweerster voorhoudt dat zij liggingplannen heeft gevraagd welke echter voor aansluitingen van geen nut blijken te zijn; dat peilingen niets opleverden wegens de abnormale ligging van die aansluiting (schuin in plaats van recht); dat de kabels ondiep lagen (30 cm of 50 cm in plaats van minimum 60 cm), die ten andere door de bouwheer en aannemer van het huis nr. 133 werden aangelegd; dat alzo een onoverwinnelijke dwaling ontstond;

Overwegende dat zo de verweerster plannen vroeg en ontving vanwege eiseres voor de door de eerstgenoemde uit te voeren werken te Glabbeek, die mededeling een aantal verwittigingen bevatte voor de aannemer, inzonderheid voor de ligging van aansluitingen; dat een professioneel zoals de verweerster uiteraard vertrouwd is met de aanwezigheid van allerlei kabels, zoals deze in casu te Glabbeek (niet enkel aansluitingen); dat de plannen met het nodige voorbehoud zijn medegedeeld, dat peilingen dienvolgens dienden te geschieden of andere detectiemiddelen aangewend; dat het bezigen van een graafmachine bovendien niet de aangepaste werkwijze bleek;

Dat volgens de bepalingen van het ARAB, artikel 260 bis niet werden nageleefd; dat hetzelfde geldt ten aanzien van art. 190.02 van het ARAB; dat het kleine verschil van diepte, 50 cm in plaats van 60 cm, de verweerster niet had kunnen verhinderen de aansluiting te lokaliseren; dat de verweerster dienvolgens naast de inbreuken zo even aangeduid, tekort schoot aan haar verplichting tot voorzichtigheid, (zie rechtspraak van eiseres);

Dat de aanleg van kwestieuze kabels door een bouwheer of aannemer terzake geen belang heeft vermits de kabels eigendom zijn van eiseres; Dat verweerster onvoldoende voorzorgen heeft genomen, ongeacht de schuine ligging van de aansluiting; dat de aangestelde van verweerster niet kon verast zijn noch door overmacht overmand nu hij moest weten dat, gelet op de aanwezigheid van de steunpalen van het net, die aan de overkant van de baan stonden ten opzichte van het huis nr. 133 en er geen luchtlijn aanwezig was, dit huis ondergronds moest aangesloten zijn; dat anderzijds de nalatigheid, verder de onzorgvuldigheid van verweerster vaststaat;

Overwegende dat het bedrag van de herstellkosten niet betwist is, tevens bewezen is door de faktuur en andere stukken van eiseres;

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK

Veroordeelt verweerster om te betalen aan eiseres 57.954 fr. meer de vergoedende intresten vanaf 27.05.1991 tot heden, de gerechtelijke intresten vanaf heden tot de dag van de effectieve betaling en de kosten, begroot voor eiseres op: dagvaarding en rolrecht op 6.334 fr. en 5.550 fr. RPV en voor verweerster op 5.550 fr. RPV.

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande alle verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van kantonnement.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE - 26 OKTOBER 1993

Zetelend: dbr. D. Vercruyse, Voorzitter, bb. Dermul en Decloedt
Advocaten: mrs. Crombez en Dekeyzer

C.V. WEST-VLAAMSE ELEKTRICITEITSMATSCHAPPIJ T/ N.V. RAF DE VRIESE

**Beschadiging van ondergrondse kabels •
Onvoldoende peiling • Diepte van de kabel •
Onnauwkeurig plan • Geen onoverwinnelijke dwaling • Fout van verdeler
zonder oorzakelijk verband**

**Bris de câbles souterrains • Sondage insuffisant •
Profondeur du câble • Plan imprécis • Pas d'erreur invincible • Faute
du distributeur sans lien de causalité**

Het feit dat een kabel niet op de reglementaire diepte werd aangebracht belet niet dat de aannemer de nodige peilingen had moeten uitvoeren om de kabel precies te lokaliseren.

Le fait qu'un câble ne se trouve pas à la profondeur réglementaire n'exclut pas que l'entrepreneur aurait dû exécuter les sondages nécessaires pour localiser les câbles de manière précise.

Wanneer een aannemer door de aanwezigheid van een betonkoker de kabel niet kan lokaliseren zonder een betonplaat te doorboren, schiet hij tekort aan zijn normale voorzichtigheidsplicht door de verdeler niet verder te raadplegen omtrent de juiste ligging van de kabel. De aannemer kan zich in die omstandigheden niet beroepen op een onoverwinnelijke dwaling.

Lorsque la présence d'une chappe, en béton empêche l'entrepreneur de localiser le câble à moins de la percer, il faillit à son devoir de prudence normal s'il ne consulte pas à nouveau le distributeur pour connaître l'emplacement exact du câble. Dans de telles circonstances, l'entrepreneur ne peut se prévaloir de l'erreur invincible.

Het feit dat een plan de ligging van een kabel niet exact weergeeft dient als een onzorgvuldigheid in hoofde van de verdeler te worden aanzien. Deze fout staat evenwel niet in causaal verband tot het schadegeval nu de aannemer precies de verplichting heeft om de exacte ligging van de kabel vooraf te lokaliseren en minstens de verdeler daaromtrent te raadplegen.

Le fait qu'un plan de situation ne renseigne pas exactement la position d'un câble doit être considéré comme une négligence dans le chef du distributeur. Cette faute ne présente cependant aucun lien causal avec le dommage dès l'instant où l'entrepreneur a précisément l'obligation de déterminer préalablement la position exacte du câble et au moins de consulter le distributeur à ce propos.

“... ”

van graafwerken een elektriciteitskabel heeft beschadigd.

2. BEOORDELING

1. FEITEN EN PROCEDURE

2.1. Nopens de fout

Bij dagvaarding van 30 augustus 1991 vordert eiseres dat verweerster zou veroordeeld worden om haar een schadevergoeding te betalen gelijk aan 85.014 frank.

Verweerster wijst elke verantwoordelijkheid van de hand, enkel eiseres is verantwoordelijk voor de beschadiging vermits de kabel niet op de voorgeschreven diepte werd gelegd, niet voorzien was van een bijzondere bescherming en eiseres slechts onvolledige informatie nopens de precieze ligging van de kabel heeft verstrekt. Subsidiar besluit verweerster tot een gedeelde aansprakelijkheid.

De lichtste fout brengt de quasi-delictuele aansprakelijkheid in het gedrang. De fout moet in feite worden beoordeeld, rekening houdend met de externe omstandigheden van de zaak. Aldus dient in abstracto te worden onderzocht of verweerster gehandeld heeft zoals een voorzichtig en bedacht persoon zou hebben gehandeld, erover wakend dat zijn handelswijze geen schade zou toebrengen aan derden.

2.2. Fout in hoofde van verweerster.

Eiseres verwijt verweerster twee fouten:

2.2.1. Verweerster heeft voorafgaand aan de werken de nodige peilingen niet verricht. Inbreuk op art. 260 bis par 1 KB 05.08.1974; inbreuk op art. 192 A.R.E.I.

Het wordt niet betwist dat verweerster voorafgaand de liggingsplannen van de ondergrondse kabels bij eiseres heeft opgevraagd. Deze plannen werden nochtans door geen der partijen voorgesteld.

Het is gebleken dat op de plaats waar de kabel beschadigd was, deze op een diepte lag van 40 cm, net boven een rioolkoker en elders 80 cm diep was aangebracht.

Verweerster heeft geen peilingen uitgevoerd ondanks het feit dat zij wist, aan de hand van de plannen dat op de plaats van de graafwerken een elektriciteitskabel aanwezig was. Het feit dat de kabel niet op de reglementaire diepte werd aangebracht belet niet dat verweerster op de werf, ter hoogte van de rioolkoker, de nodige peilingen had moeten uitvoeren om de elektriciteitskabel precies te lokaliseren, hetgeen een omzichtig aannemer wel degelijk zou hebben gedaan. Temeer dat de juiste diepte van de ligging van de kabel niet was aangeduid.

Evenmin heeft verweerster eiseres geraadpleegd omtrent de juiste ligging van de kabel. Dit was des te meer noodzakelijk nu mag worden aangenomen dat verweerster inderdaad zonder de betonplaat te doorboren, de kabels niet kon lokaliseren. De raadpleging van eiseres door verweerster zou de bijzondere ligging van de kabel ter hoogte van de rioolkoker hebben gereveleerd.

Verweerster is aldus aan haar normale voorzichtigheidsplicht tekort gekomen en kan zich geenszins op een onoverwinnelijke dwaling beroepen.

2.2.2. Verweerster pleegde een inbreuk op art. 260 bis par. 2 van het KB 05.08.1974

Verweerster heeft bovendien het verbod genegeerd om binnen de veiligheidszone (bereik van 50 cm weerszijden) van de kabel met mechanische werktuigen te werken, zonder voorafgaande overeenkomst met eiseres.

Ook op deze punten heeft verweerster foutief, in strijd met de dwingende voorschriften, gehandeld.

2.3. Fouten in hoofde van eiseres

2.3.1. Onnauwkeurig/foutief plan

Het feit dat het afgeleverde plan de ligging van de beschadigde kabel niet exact weergaf, dient als een onzorgvuldigheid in hoofde van eiseres te worden aanzien en kan haar aansprakelijkheid wel degelijk in het gedrang brengen.

Nochtans staat deze fout in onderhavig geval niet in causaal verband tot het schadegeval nu verweerster precies de verplichting had om de exacte ligging van de kabels vooraf te lokaliseren en minstens eiseres daaromtrent te raadplegen. A fortiori had verweerster deze plicht wanneer de plannen onduidelijk waren.

Het feit dat eiseres verweerster niet informeerde van de exacte ligging van de kabel, kan in haar hoofde niet als foutief worden beschouwd, nu het precies verweerster is die eiseres daarover expliciet dient te raadplegen.

2.3.2. Onafgedekte kabel

Uit de tegensprekelijke vaststelling der schade is gebleken dat de kabel werd afgedekt met dekpannen. Het is derhalve niet bewezen dat de kabel niet van de vereiste bescherming zou zijn voorzien.

2.4. Het causaal verband

2.4.1. Het feit de kabel niet vooraf te hebben gelokaliseerd, geen peilingen te hebben uitgevoerd, en eiseres niet te hebben geraadpleegd, en anderzijds

de werken in de nabijheid van de kabel te hebben gedaan met een hydraulische kraan heeft de kabelschade rechtstreeks veroorzaakt. Immers bij een behoorlijke en voorafgaandelijke peiling en raadpleging van eiseres, zou de kabel correct zijn gesitueerd; bij het manueel en voorzichtig afgraven zou de kabel niet zijn doorgetrokken.

2.4.2. De eventuele fout in hoofde van eiseres heeft niet bijgedragen tot de schade, zodat geen aanleiding bestaat de aansprakelijkheid te verdelen tussen de partijen.

2.5. De schade

De schadebegroting wordt niet betwist door verweerster. Ze werd opgemaakt overeenkomstig de B.V.V.O. regeling en is verantwoord aan de hand van realistische maatstaven.

OP DEZE GRONDEN,

DE RECHTBANK,

Beslissend op tegenspraak,

Gelet op artikel 2 en volgende van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Alle meeromvattende besluiten verwerpend als terzake niet dienend, ontvangt de vordering en verklaart ze gegrond.

Veroordeelt verweerster om aan eiseres het bedrag van 35.014 frank te betalen, vermeerderd met de vergoeden intresten vanaf 4 mei 1990 tot 30 augustus 1991 en van dan af tot de gerechtelijke intresten.

Veroordeelt verweerster tot de gerechtskosten, in haar hoofde niet te begroten vermits ze haar ten laste blijven en in hoofde van eiseres als volgt begroot :

- dagvaarding: 6.145 frank
- rechtsplegingsvergoeding: 5.700 frank

Staat de voorlopige tenuitvoerlegging van onderhavig vonnis toe.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN - 27 OKTOBER 1993

Zetelend: mevr. Van Bruystegem, wnd. voorzitter; mevr. De Kempeneer en dbr. Haex

Advocaten: mrs. Vandebroek en Wierinckx

BVBA VERHAEREN T/ INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E.

Teledistributienet • Beschadiging van ondergrondse kabels • Draagwijdte van de planaanvraag • Verkeerde toegezonden plans • Onvolledig plan • Onvoldoende lokalisatie • Geen onoverwinnelijke dwaling

Réseau de télédistribution • Bris de câbles souterrains • Portée de la demande de plan • Plans fautifs envoyés • Plan incomplet • Localisation insuffisante • Pas d'erreur invincible

Wanneer een aannemer vaststelt dat de hem toegezonden plans geen betrekking hebben op de werkzone dient bij de verdeler verder te raadplegen omtrent de juiste liggingsplans en/of inlichtingen te vragen over de aanwezigheid en de ligging der kabels. Zulks niet doen, staat gelijk met het niet aanvragen van plans.

Lorsqu'un entrepreneur constate que les plans qui lui ont été communiqués n'ont aucun rapport avec la zone de travail, il est tenu de consulter à nouveau le distributeur en vue d'obtenir les plans de localisation adéquats et/ou de demander des renseignements relatifs à la présence et à l'emplacement des câbles. Ne pas procéder ainsi équivaut à ne pas demander des plans.

Wanneer een aannemer werken uitvoert op een kruispunt en beschikt over de liggingsplans van de elektrische leidingen, terwijl hij van de T.V.-leidingen enkel over een onvolledig plan van slechts een klein gedeelte van de werkzone beschikt, kan en moet hij vermoeden dat in de werkzone waarvan hij over geen T.V.-plans beschikt eveneens T.V.-leidingen liggen. De aannemer kan aldus niet inroepen in dwaling te zijn gebracht of voorhouden het bestaan van andere kabels niet te kunnen vermoeden.

Lorsqu'un entrepreneur réalise des travaux dans un carrefour, qu'il dispose d'un plan localisant les canalisations électriques, mais que ce plan est incomplet en ce qui concerne une petite partie de son chantier pour le réseau de télédistribution, il peut et doit supposer qu'il existe également des canalisations de télédistribution dans cette zone de son chantier. L'entrepreneur ne peut donc invoquer le fait d'avoir été abusé ni prétendre n'avoir pu supposer l'existence d'autres câbles à cet endroit.

“...

De rechtbank spreekt het vonnis uit in deze zaak, die ter zitting van 29 september 1993 in beraad werd genomen.

Gelet op de artikelen 2-9-24-34-36-37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken.

Gehoord partijen in hun middelen, bij monde van hun raadsliden, in de openbare zitting van 29 september 1993 en gelet op hun conclusies en stukken.

Gelet op het verzoekschrift tot hoger beroep, neergelegd ter griffie op 29 april 1992 en strekkende tot de hervorming van een vonnis op tegenspraak tussen partijen gewezen op 17

maart 1992 door de Vrederechter van het tweede kanton te Leuven, vonnis waarvan geen betekeningsexploot wordt voorgelegd.

Overwegende dat het hoger beroep ontvankelijk is.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering voor de Vrederechter werd ingesteld door geïntimeerde; dat zij van appellante betaling vorderde van 41.153 frank, te vermeerderen met 4.115 frank als conventioneel schadebeding en met 8 % intresten vanaf 18 oktober 1989, wegens beschadiging van haar ondergrondse TV-kabel te Blanden op het kruispunt van de O.L. Vrouwstraat en de Naamssteenweg op 18 oktober 1989; dat de Vrederechter de vordering inwilligde.

Overwegende dat appellante op 27 januari 1989 aan geïntimeerde meedeelde dat zij wegen- en rioleringswerken ging uitvoeren te Oud-Heverlee (Blanden) ter aanpassing van het kruispunt met de N 251 (= Naamssteenweg) en aanhorigheden; dat zij vroeg de nodige inlichtingen en plannen over te maken van leidingen en installaties in deze werkzone;

dat geïntimeerde op 5 april 1989 volgende documenten bezorgde:

1. HS- + LS-leidingen - plan nr. OBL 18/blad 3
2. LS-leidingen - plan nr. 130
3. TV-leidingen - plan nr. 130

Overwegende dat op 18 oktober 1989 de hoofdleiding van de TV-distributie

werd beschadigd door aangestelden van appellante bij het graven van een sleuf voor rioleringsbuizen ter hoogte van de aansluiting van de O.L. Vrouwstraat met de Naamsesteenweg, zoals blijkt uit de minnelijke vaststelling dd. 18.10.1989; dat met een mechanisch werktuig gegraven werd; dat dit P.V. tevens vermeldt dat geen liggingsplannen aanwezig waren op de werf; dat er bijgeschreven werd dat die plannen wel aangevraagd waren, maar verkeerd waren opgestuurd door geïntimeerde.

Overwegende dat van de hiervoor vermelde plannen, het eerste en het derde door geïntimeerde wordt neergelegd; dat op het eerste plan nr. OBL 18/blad 3 de ligging van de elektriciteitsleiding wordt afgetekend in de Bierbeekstraat, expressweg Nijvel - Lubbeek dwarsend, om vervolgens de Naamsesteenweg en de O.L. Vrouwstraat te dwarsen;

dat het derde plan nr. 130 met de TV-leiding evenwel alleen betrekking heeft op de Bierbeekstraat; dat het kruispunt Bierbeekstraat - Expressweg - Naamsesteenweg - O.L. Vrouwstraat er niet meer opstaat, maar enkel een zeer klein deel van de Expressweg, waaruit blijkt dat de TV-kabel deze weg dwarst.

Overwegende dat appellante derhalve over geen liggingsplan van de TV-kabel beschikte ter hoogte van het kruispunt Naamsesteenweg - O.L. Vrouwstraat;

dat artikel 260 bis van het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming en art. 192 van het Algemeen Regle-

ment op de elektrische installaties, haar nochtans de verplichting oplegt de kabels te lokaliseren; dat dit op de eerste plaats dient te gebeuren door het aanvragen van de liggingsplannen;

dat appellante weliswaar de plannen aanvroeg, maar zulks uiteraard niet volstaat om zich van alle aansprakelijkheid te ontlasten; dat appellante had moeten vaststellen dat plan nr. 130 i.v.m. de TV-kabel geen betrekking had op het kruispunt Naamsesteenweg - O.L. Vrouwstraat; dat zij aan geïntimeerde bijkomende plannen had moeten vragen en/of inlichtingen over de aanwezigheid en de ligging van TV-kabels;

dat zij zulks niet heeft gedaan; dat het ontvangen van een plan dat geen betrekking heeft op de plaats waar werken moeten uitgevoerd worden, zonder een tweede vraag te doen naar plannen van de plaats der werken, gelijk te stellen is met het niet aanvragen van plannen.

Overwegende bovendien dat uit het eerste plan OBL 18/blad 3 wel blijkt dat een elektriciteitskabel de O.L. Vrouwstraat dwarst ter hoogte van de aansluiting met de Naamsesteenweg; dat zulks voor appellante een duidelijke aanwijzing was voor de aanwezigheid van ondergrondse leidingen; dat de TV-kabel werd beschadigd in het midden van de aansluiting van de O.L. Vrouwstraat met de Naamsesteenweg, waar ook een elektriciteitskabel lag; dat appellante kon en moest vermoeden dat daar nog andere leidingen lagen, zodat zij zeker niet kan inroepen in dwaling gebracht te zijn of dat

zij niet kon vermoeden dat er aldaar kabels lagen;

dat de eerste rechter dan ook terecht appellante tot schadevergoeding veroordeelde.

Overwegende dat het niet behoort geïntimeerde mede-aansprakelijk te stellen;

Overwegende dat het plan nr. 130 van de TV-leiding weliswaar slechts op een zeer klein gedeelte van het kruispunt betrekking heeft; dat het evenwel aan appellante was om bijkomende plannen en/of inlichtingen te vragen over het overige gedeelte van het kruispunt indien het meegeëerde plan niet volstond (cfr. Cass., 01.03.1985, B.W., 1985-86, 801).

OM DEZE REDENEN,

DE RECHTBANK:

Beslissende op tegenspraak in aanleg van hoger beroep;

Verklaart het hoger beroep ontvanke-lijk, maar wijst het af als ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Veroordeelt appellante tot de kosten van het hoger beroep, begroot voor haarzelf op 2.400 frank rolrecht en 5.700 frank rechtsplegingsvergoeding, en voor geïntimeerde op 5.700 frank rechtsplegingsvergoeding.

TRIBUNAL DE COMMERCE DE NAMUR - 20 DECEMBRE 1993

Zième Chambre

Siège: Mme Royaux, Juge, MM. Collot et Pestiaux, juges consulaires

Avocats: Me Laurent, loco Me Boxus et Me Mélan, Me Hermand, loco Me Stephennie

ELECTRABEL C/ ROQUET ET FILS SPRL

Bris de câbles souterrains • Obligation de localisation: portée • Sondage insuffisant

Beschadiging van ondergrondse kabels • Lokalisatieplicht: draagwijdte • Onvolgende peiling

Tout entrepreneur a une obligation d'information qui doit se traduire par une localisation précise, qui implique elle-même des sondages précis.

De verplichting die elke aannemer heeft zich te informeren, moet zich vertalen door een nauwkeurige lokalisatie en bijgevolg door nauwkeurige peilingen.

Faits principaux de la cause:

Le 13/09/1990, alors qu'il procédait à des travaux de terrassement à Saint-Servais, chaussée de Bricgnot, un préposé de la défenderesse qui manipulait un engin de génie civil (mécanique) a heurté et accroché un câble du réseau de distribution électrique haute tension de la demanderesse;

Objet du litige:

La défenderesse ne conteste pas le montant mais le principe de responsabilité se basant sur le rapport de l'expert de sa compagnie d'assurances du 14/01/1991, aux motifs que le câble endommagé n'était pas celui indiqué sur le plan et que ce dernier devait se trouver à 1,50 m de l'alignement AD et qu'il se trouvait en réalité à 2,70 m du dit alignement;

Solution du litige:

Attendu que, dans le constat du 17/09/1990, la défenderesse a indiqué

avoir fait un sondage pour retrouver le câble indiqué au plan délivré par la demanderesse et signale que, par rapport au plan, le câble se trouvait à l'endroit des sondes à 1,20 m de l'endroit renseigné;

Attendu que le rapport unilatéral de l'expert du 14/01/1991 relève, selon la déclaration de l'entrepreneur, la présence de deux câbles;

Qu'aucun élément du dossier n'atteste de la présence de deux câbles;

Attendu que l'article 260 bis § 2 du R.G.P.T. décrète qu'il ne peut être fait usage de machines ou engins mécaniques dans un gabarit limité par deux surfaces verticales encadrant le câble à 50 cm de distance sans que l'entrepreneur et le propriétaire du câble s'accordent au préalable sur les conditions à observer;

Qu'il résulte des termes prescrits par le R.G.P.T. que tout entrepreneur a une obligation d'information qui doit se traduire par une localisation précise, laquelle ne peut s'accomplir que par

des sondages précis, qu'une localisation purement intellectuelle ne satisfait pas aux conditions de la loi si elle n'est pas confirmée par un sondage de repérage (Cass. 22/06/1970, Cass. 05/01/1976, Cass. 01/05/1985 F.P.E. n° 15 p. 2; F.P.E. 87-2 p. 14, Cass. 26/11/1985 F.P.E. 86-2 p. 27; C. Appel Liège JT 01/02/1992 p. 100, C. Appel de Liège 07/11/1991, 13/12/1992 F.P.E. 2 D p. 15);

Que la détermination par l'entrepreneur d'une "ligne fictive" pour repérer un câble ne respecte pas l'obligation de repérage précis imposé par les dispositions du R.G.P.T. du fait du danger que constitue le maniement d'une grue aux abords d'une canalisation électrique;

Que la responsabilité de la défenderesse est fondée sur base de l'article 1382 du Code Civil;

...

Dit la demande recevable et fondée

..."

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE LIEGE - 15 FEVRIER 1994

7ième Chambre

Président: Mme Lienard

Avocats: Me Jobses, Me Collins, Me Rigaux

RACELLE C/ REGION WALLONNE ET A.L.E.

Déplacement d'installations électriques • Accès à une propriété privée • Non application de l'art. 13 de la loi de 1925 • Frais à charge du particulier

Verplaatsing van elektrische installaties • Toegang tot privaat eigendom • Niet-toepasselijkheid van artikel 13 van de wet van 1925 • Kosten ten laste van de particulier

La Région Wallonne a le droit - et non l'obligation - d'imposer le déplacement d'installations électriques qui gênent l'accès à une propriété privée. L'art. 13 al. 3 de la loi de 1925 n'est pas d'application. Le particulier qui fait construire des garages doit prendre en charge les frais de déplacement d'un poteau électrique préexistant. Il incombe à tout propriétaire de supporter les charges publiques.

Het Waalse Gewest heeft het recht - maar niet de verplichting - de verplaatsing van elektrische installaties die de toegang tot een private eigendom moeilijker maken, op te leggen. Het art. 13 al. 3 van de Wet van 1925 is bijgevoegd niet van toepassing. Het is de particuliere eigenaar van de garages die gebouwd werden nadat de elektriciteitspaal er stond, die de verplaatsingskosten moet dragen. Het behoort immers aan elke eigenaar de normale publieke lasten te dragen.

II. LES FAITS

Le 24 août 1992, le demandeur écrivait à l'A.L.E. pour lui signaler qu'il était devenu le nouveau propriétaire d'un bien situé à Seraing et qu'il envisageait de construire sur le terrain "une batterie" de 14 garages. Il estimait que l'accès à deux de ces garages allait être rendu "extrêmement malaisé et probablement impossible" par un poteau d'éclairage. Il sollicitait le déplacement de ce poteau.

Le 5 octobre 1992, l'A.L.E. répondait en communiquant au demandeur un devis relatif aux frais de déplacement, l'intervention du demandeur dans le coût des travaux étant estimée à 142.151 francs.

Le 7 octobre suivant, le demandeur réagissait en invoquant l'atteinte portée à ses aisances essentielles de voirie

et en invoquant l'article 13 alinéa 3 de la loi du 10 mars 1925, considérant que cette disposition imposait à l'A.L.E. le déplacement, à ses frais, du poteau d'éclairage.

Le 9 octobre 1992, le permis de bâtir relatif aux 14 garages était accordé.

Le 15 octobre 1992, le demandeur s'adressait au Collège des Bourgmestre et Echevins de Seraing pour leur demander d'imposer à l'A.L.E. le déplacement du poteau, sans frais pour lui. Le 27 octobre 1992, l'administration communale de Seraing lui opposait une fin de non-recevoir.

En décembre suivant, le demandeur intervenait encore auprès de l'A.L.E. et de la Région Wallonne laquelle lui répondait qu'il n'entrait pas dans les intentions du Ministère Wallon de l'Équipement et des Transports d'intervenir dans cette affaire.

Par citation du 14 janvier 1993, le demandeur assignait en référé et une ordonnance du 17 février suivant déclarait l'action recevable mais non fondée. Le demandeur versait alors à l'A.L.E. le coût du déplacement du poteau réservant évidemment ses droits d'en postuler le remboursement devant le juge du fond.

Le 21 juin 1993, il lançait citation au fond.

III. DISCUSSION

1. L'article 16 de la loi du 10 mars 1925 sur les distributions d'énergie électrique ne concerne en rien la situation du demandeur.

Par contre, il est exact qu'en obtenant le permis de bâtir et en réalisant la construction projetée, le demandeur avait le droit de bénéficier des aisances de voirie et notamment d'un accès à sa propriété.

En l'espèce toutefois, ce droit entrain en conflit avec la permission de voirie accordée à l'A.L.E., chargée de remplir une mission d'utilité publique.

2. L'article 13 alinéa 3 de la loi du 10 mars 1925 ne régit pas les relations entre le concessionnaire ou le titulaire d'une permission de voirie et les particuliers riverains.

Cette disposition vise à consacrer la précarité de l'autorisation accordée, la puissance publique conservant le droit de faire modifier le tracé de l'installation.

Cet article 13, tel que complété par l'article 1er du décret du 14 juin 1990 de la Région Wallonne met à charge de cette dernière les frais des travaux afférents aux modifications imposées par la Région aux distributeurs.

La question que pose ce litige est donc de savoir si la Région Wallonne avait l'obligation d'imposer à l'A.L.E. la modification de l'implantation de son pylône, compte tenu de la nouvelle situation créée par le riverain.

3. Il convient de rappeler que l'autorité publique n'a apporté aucune modification récente à la voirie pas plus qu'elle n'a imposé aux riverains de nouvelles charges publiques.

L'implantation du poteau d'éclairage était ancienne et apparemment même antérieure à l'acquisition du bien par le demandeur (Cf. sa lettre du 24 août 1992).

Celui-ci a donc procédé à son acquisition, a conçu et mené à bien la construction de ses 14 garages en toute connaissance de cause.

Il résulte des explications fournies que le poteau n'empêchait pas l'accès au bien mais rendait plus délicate la manoeuvre à exécuter pour pénétrer dans l'un des boxes, la largeur utile étant réduite à 2 mètres. Les photographies des lieux, produites par l'A.L.E., ne confortent pas les allégations du demandeur quant au danger qu'aurait présenté pour les usagers du garage les manoeuvres nécessaires pour y pénétrer ou en sortir.

Si le demandeur a certes les droits de pouvoir jouir le plus complètement possible de sa propriété, il ne peut perdre de vue l'obligation fait à tout propriétaire de supporter les charges publiques. On ne peut prétendre qu'en l'espèce, ses droits aient été altérés dans un mesure "anormale" ou même "considérable" (Cf. Flamme, cité par le demandeur lui-même, *Dt. adm.*, T 2, page 1097, n° 454).

L'inconvénient limité subi par le demandeur et résultant essentiellement de la conception de l'ouvrage dont il n'est pas démontré qu'elle s'imposait, comme telle, au maître de l'ouvrage, ne permet pas de faire supporter à la Région Wallonne - et donc finalement à la collectivité - les frais de déplacement du poteau litigieux.

PAR CES MOTIFS:

LE TRIBUNAL,

statuant contradictoirement,

Vu les articles 1 et 34 de la loi du 15 juin 1935,

Dit l'action recevable mais non fondée;

..."

Remarque

La partie demanderesse a interjeté appel contre ce jugement.

Opmerking

Tegen dit vonnis werd beroep aangekend.

TRIBUNAL DE PREMIERE INSTANCE DE NIVELLES - 29 AVRIL 1994

1ère Chambre degré d'appel

*Siège: M. J.M.Schlicker, Président ff., MM. J. della Faille de Leverghem et J. Schaar, Juges
Avocats: Me. Feltz, Me. Van Thielen*

S.A. LE JOINT INTERNE BENELUX C/ BELGACOM

**Bris de câbles téléphoniques souterrains •
Obligation de localisation • Demande de
plan • Code de bonnes pratiques • Sonda-
ge insuffisant**

**Beschadiging van ondergrondse telefoon-
lijnen • Lokalisatieverplichting • Plaan-
vraag • Praktische leidraad • Onvoldoen-
de peiling**

Le devoir général de prudence et de diligence impose à l'entrepreneur de ne pas endommager les câbles et canalisations souterrains. Si le plan fourni ne correspond pas à la configuration des lieux, l'entrepreneur doit procéder à des sondages à cet endroit en fonction de cette obligation et du code de bonne pratique énonçant les règles de l'art en la matière.

De algemene voorzichtigheids- en zorgvuldigheidsplicht impliceert dat de aannemer de ondergrondse kabels en leidingen niet mag beschadigen. Indien het ter beschikking gestelde plan niet overeenstemt met de configuratie van het terrein, moet de aannemer overgaan tot peilingen op deze plaats overeenkomstig deze verplichtingen en de Praktische leidraad die terzake de regels van de kunst bepaalt.

Attendu que la partie intimée poursuit la réparation des conséquences dommageable d'un accident survenu à un câble téléphonique.

Que le 28 octobre 1988, une pelle mécanique Poclair a arraché deux câbles sous la rue de la Station à Waterloo.

Que pour s'exonérer de sa responsabilité, l'entrepreneur soulève:

1° qu'il s'agit d'une erreur invincible;
2° que la Commune de Waterloo en enfuyant les câbles dans le sable stabilisé a créé une situation anormale.

Attendu qu'il apparaît du plan produit au dossier de la partie appelante que la situation de l'endroit litigieux a été modifiée par la Commune de Waterloo qui a coupé le coin de l'angle du trottoir.

Que de ce fait, la nappe de câbles ne s'est plus retrouvée sous un trottoir, mais sous la chaussée.

Attendu que dans sa déclaration d'accident, l'entrepreneur a affirmé qu'il était en possession des plans de la R.T.T.

Que la lettre de SINEXPERT du 13 janvier 1989 à la R.T.T. ne permet pas d'induire le contraire puisqu'il y est fixé un rendez-vous sur les lieux litigieux "avec toutes les données sur les circonstances de l'accident".

Attendu qu'en sa lettre du 09 juin 1989, la Commune de Waterloo reconnaît qu'en octobre 1986, elle a procédé à certains travaux de rénovation des

trottoirs de la rue Theys et qu'à cette occasion, on a relevé les bordures du carrefour formé par la rue Theys "pour empêcher le trafic de mordre sur ce coin de trottoir".

Attendu que l'expert DE MEESTERE affirme sans être contredit que "cet aménagement a été réalisé sans prévenir les concessionnaires des canalisations souterraines de sorte que le plan de la RTT n'a pu être modifié en conséquences".

Que l'argumentation de la partie intimée sur la non demande du plan de repérage est sans pertinence puisque l'appelante affirme dans sa déclaration de sinistre qu'elle était en possession de ceux-ci et que d'autre part, la partie intimée dépose à son propre dossier un plan de repérage identique à celui de la partie appelante.

Attendu que l'interdiction d'endommager les câbles et canalisations souterrains pèse en premiers lieux sur l'entrepreneur, en vertu du devoir général de prudence et de diligence que lui incombe et qui est sanctionné par les articles 1382 et 1383 du code civil.

Attendu que l'entrepreneur devait enfuir dans le trottoir de la rue de la Station des canalisations de gaz à 1,10 m de profondeur et procédait à des sondages tous les 25 mètres.

Qu'arrivé au carrefour formé par l'avenue Theys et la rue de la Station, il a procédé à un sondage dans le trottoir de la rue de la Station de part et d'autre de l'avenue Theys.

Attendu qu'outre les dispositions légales régissant la matière, Monsieur le

Ministre des travaux Publics, Monsieur Louis Olivier, a signé, avec les représentants des Fédérations de Producteurs de gaz et d'électricité, un code de bonne pratique pour la prévention des dégâts aux installations souterraines (1ère Edition - août 1981).

Que par sa circulaire n° 512-107 du 12 janvier 1985, le Ministre a prescrit à ses services d'en imposer l'application dans le cahier des charges à partir du 1er mai 1985.

Que par ce code professionnel, la localisation des installations avec la précision nécessaire est une tâche qui incombe à l'entrepreneur.

Que si les entrepreneurs ont un devoir d'enquête, le maître de l'ouvrage et les concessionnaires ont un devoir d'information quant à la présence probable d'installations (Commentaire pratique de la réglementation des marchés publics par messieurs Ma, Ph. Flamme et Matheï, Ed. 1986, n° 418.5, p. 868 et 869)

Attendu que si ce code de bonne pratique n'a pas de valeur réglementaire, il n'en reste pas moins qu'il représente les règles de l'art en la matière.

Attendu que l'entrepreneur, homme de l'art, doit prendre en considération toutes circonstances, et notamment la configuration du chantier et du voisinage, de nature à le faire redoubler d'attention et de prudence.

Que dans le cas d'espèce, le préposé de l'entrepreneur aurait dû avoir son attention attirée par le fait que le plan de la R.T.T. ne correspondait plus à la configuration des lieux et de se poser

la question de la localisation de la nappe de câbles qui se trouvait sous la portion de trottoir supprimée par la commune de Waterloo.

Que l'entrepreneur aurait dû dès lors soit procéder à des sondages à cet endroit, soit interroger le concessionnaire sur la discordance constatée, soit interroger le gestionnaire de la voirie et ce d'autant plus que le travail s'effectuait en zone urbaine.

Qu'en se contentant de procéder à des sondages dans les trottoirs de part et d'autre de l'avenue Theys, l'entrepreneur a manqué de prudence.

Que dans le doute, l'entrepreneur aurait dû faire procéder à une fouille manuelle du sol et non par un engin mécanique lourd, ce qui lui aurait per-

mis de découvrir la nappe de câbles sous la voirie sans l'endommager.

Qu'en effet il apparaît de la photo déposée au dossier de la partie intimée que si le câble était dans le sable stabilisé, il était néanmoins recouvert de protège-cable.

Que d'autre part, l'entrepreneur savait qu'aucune profondeur d'enfouissement n'est prescrite pour les câbles de la R.T.T.

Que l'entrepreneur a dès lors commis une faute.

Attendu que le concessionnaire a l'obligation d'établir et de tenir à jour un plan qui doit être à même de signaler non seulement l'existence mais également le tracé du câble ou de la

canalisation (Le contrat d'entreprise de construction par A. Delvaux et D. Dessard tiré à part du Répertoire Notarial, p.222).

Attendu que le concessionnaire a satisfait à cette obligation puisqu'il a fourni un plan dont il n'est pas démontré que le tracé du câble en aurait été modifié, mais bien seulement le revêtement se trouvant au-dessus du câble.

Que cette seule modification ne pouvait être une cause d'erreur invincible dans le chef de l'entrepreneur ou constitutive d'une faute dans le chef du concessionnaire.

Que l'appel n'est pas fondé.

..."

VREDEGERECHT VAN HET TWEDE KANTON TE LEUVEN - 9 MAART 1993

Zetelend: mevr. Maertens

Advocaten: mrs. Verberne en Wierinckx

INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E T/ BVBA HUMBLET

Beschadiging van ondergrondse kabels • Waarde van de plans • Draagwijdte lokalisatieplicht

Wanneer de afstanden op een liggingsplan worden aangeduid met de vermelding "gerekend van kassei" terwijl de aannemer vaststelt dat er ondertussen asfalt ligt, dient deze laatste te weten dat hij niet verder kan vertrouwen op het plan en dient hij de verdeler verder te raadplegen en navraag te doen omtrent de voorgedane wijzigingen.

Het in mededeling krijgen van plans die kennelijk niet meer overeenstemmen met de werkelijkheid, ontheft de aannemer niet van zijn verplichting om voor de aanvang van de werken de kabels te lokaliseren en de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen.

Bris de câbles souterrains • Valeur des plans • Portée de l'obligation de localisation

Lorsque les distances renseignées sur un plan de situation portent la mention "compté à partir des pavés" alors que l'entrepreneur constate qu'entre-temps ceux-ci sont remplacés par de l'asphalte, ce dernier doit en conclure qu'il ne peut plus se fier au plan et consulter le distributeur afin de s'informer des modifications qui ont été apportées.

Le fait de se voir communiquer des plans qui ne correspondent manifestement plus à la réalité ne décharge pas l'entrepreneur de son obligation de localiser les câbles avant d'entamer les travaux et de faire preuve de la prudence nécessaire.

van verweerder voor 31.284 fr.;

1. IN FEITE

Gelet op de dagvaarding dd. 13.09.1991 waarbij eiser de veroordeling vraagt

Gelet op de conclusies, dossiers en het tegensprekelijk debat.

Op 11 september 1990 voerde verweerder aannemingswerken uit, de

aanleg van waterleiding, te Ezemaal in de Hakendoverstraat.

Tijdens de uitvoering van deze werken beschadigde het personeel van verweerder met een graafmachine een hoogspanningskabel van eiser.

Verweerder was in het bezit gesteld door eiser van het plan T.W. 68.03.26;

2. IN RECHTE

Overwegende dat verweerder haar verantwoordelijkheid betwist omdat de door eiser overgemaakte plannen niet overeenstemden met de werkelijke toestand ter plaatse;

dat verweerder daarenboven, alvorens de werken uit te voeren, om de 10 meter een proefboring heeft uitgevoerd om de werkelijke ligging van de kabel te bepalen;

dat uit de minnelijke vaststelling blijkt dat de kabel op 90 cm van de goot lag, afwijking die niet op liggingsplan voorkomt;

dat verweerder minstens tot medeaansprakelijkheid besluit;

Overwegende dat eiser uiteenzet dat de afstanden op de plannen werden aangeduid met telkens de vermelding "van kassei" nu deze plannen werden opgesteld in 1968;

dat de kasseien echter reeds geruime tijd verwijderd werden, vervangen door asfalt;

dat verweerder dus diende te weten dat hij niet verder kon steunen op de plannen, overigens uitdrukkelijk hieromtrent verwittigd op de medegedeelde plannen;

Overwegende dat het in mededeling krijgen van plannen, die kennelijk niet meer overeenstemmen met de werkelijkheid, de aannemer niet ontheft van de verplichting om vóór de uitvoering van de werken de kabels te lokaliseren en zo dat praktisch niet mogelijk is zeker de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen;

dat de lokalisatieplicht bestaat in hoofde van de aannemer en verweerder een fout beging door eiser niet verder te raadplegen, navraag te doen omtrent de zich voorgedane wijzigingen, werken uitgevoerd te hebben met een graafmachine terwijl schade kon vermeden worden door voorzigtiger te werk te gaan vooral eer met dit grove werkmiddel de aannemingswerken uit te voeren, in de buurt van ondergrondse kabels;

Overwegende dat verweerder gehouden is de schade te vergoeden bij toepassing van art. 260 bis § 1 ARAB, K.B. 05.08.1974, art. 2 en art. 109.02, a AREI, K.B. 10.03.1981 die een toepas-

sing zijn van de aansprakelijkheid vervat in art. 1382 c.v. B.W.;

dat verweerder de hoegrootheid van de vordering niet betwist.

OM DEZE REDENEN

Wij, Vrederechter van het Tweede Kanton Leuven, rechtdoende op tegenspraak.

Verklaren de vordering ontvankelijk en gegrond.

Veroordelen verweerder om te betalen aan eiser:

EENENDERTIGDUIZEND TWEEHONDERD VIERENTACHTIG FRANK vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 11.09.1990 tot heden, aansluitend de gerechtelijke intresten vanaf heden.

Veroordelen verweerder tot de kosten van het geding tot heden begroot in hoofde van eiser op:

4.474 fr. dagvaarding en rolstelling
1.110 fr. rechtsplegingsvergoeding

Verklaren Ons vonnis uitvoerbaar bij voorraad en zeggen voor recht dat er geen reden is tot kantonnement.

..."

VREDEGERECHT VAN HET TWEDE KANTON TE LEUVEN - 18 MEI 1993

Zetelend: mevr. Maertens

Advocaten: mrs. Wierinckx en Beelen

INTERKOMMUNALE C.V. P.B.E. T/ J. VAN LOO

Schade aan teledistributienet • Privéterrein • Lokalisatieplicht • Aansprakelijkheid van de aannemer • Gezag, leiding en toezicht door werkgever

Domage au réseau de télédistribution • Terrain privé • Obligation de localisation • Responsabilité de l'entrepreneur • Autorité, direction et surveillance par l'employeur

De verplichting tot voorafgaandelijke lokalisatie van een ondergrondse kabel en de plicht tot voorzichtigheid bij de uitvoering van de werken rusten op de aannemer die de werken uitvoert.

C'est à l'entrepreneur qui exécute les travaux qu'incombe l'obligation de repérer préalablement un câble souterrain et l'obligation de prudence lors de l'exécution de travaux.

De terbeschikkingstelling aan de bouwheer van een arbeider met graafmachine dient als een aanneming aanzien wanneer niet aangetoond is dat er een andere dan de gewone ondergeschiktheidsrelatie is tussen de aannemer en zijn aangestelde.

La mise à la disposition du maître de l'ouvrage d'un ouvrier muni d'une excavatrice doit être considérée comme un contrat d'entreprise s'il n'est pas démontré qu'il existe une autre relation que celle de subordination qui est normale entre un entrepreneur et son préposé.

“... ”

Gelet op de dagvaarding dd. 09.09.1991 waarbij eiser de veroordeling vraagt van verweerder voor 13.644 fr.;

Gelet op de conclusies, dossiers en het tegensprekelijk debat.

1. IN FEITE

Op 18 september 1989 werd schade aangericht aan een TV-kabel te Begijnendijk, Kardijnslaan 28 door de werknemer van verweerder bij de uitvoering van graafwerken in opdracht van de eigenaar van voormelde woning.

Verweerder betwist de vordering en stelt dat de opdrachtgevende eigenaar van de woning aansprakelijk is op grond van art. 1384 lid 3 B.W.

De opdrachtgevende eigenaar is een gewone burger, zonder specifieke bevoegdheid inzake bouwaangelegenheden.

2. IN RECHTE

Overwegende dat verweerder stelt dat de werknemer die de handeling heeft gesteld met schade aan de kabel als gevolg, werkte in ondergeschikt verband van de bouwheer, onder diens gezag, leiding en toezicht;

dat verweerder erop wijst dat een arbeider met een kraan ter beschikking werd gesteld van de bouwheer, aldus gelegenheidswerkgever, vermits de macht van leiding en toezicht aan de bouwheer werd overgedragen;

Overwegende dat de feitenrechter souverain oordeelt volgens de omstandigheden van de uitlening, of een werknemer al dan niet tijdelijk onder gezag, leiding en het toezicht van een andere dan zijn gewone werkgever staat;

Overwegende dat verweerder geen dossierstukken voorlegt die toelaten de ondergeschiktheidsrelatie, andere dan gewone ondergeschiktheidsrelatie te beoordelen;

dat verweerder niet betwist dat de bouwheer een gewone burger was zonder specifieke bevoegdheid inzake bouwaangelegenheden;

dat de omstandigheden zoals uiteengezet door partijen blijkbaar een terbeschikkingstelling inhielden van een arbeider met een graafmachine om grondwerken uit te voeren voor het plaatsen van een mazouttank;

dat rekening houdend met het feit dat een graafmachine enkel door hiermee vertrouwde personen kan bestuurd worden en met het feit dat verweerder een gewone burger is, de theorie van de gelegenheidswerkgever niet kan gevolgd worden.

Overwegende dat de werknemer van verweerder onvoorzichtig is geweest en niet de nodige voorzorgsmaatregelen nam om met aangepaste middelen beschadigingen te vermijden;

dat van verweerder, die precies zijn handelsactiviteit als grondwerker uitoefent, mag verwacht worden dat hij

deze bijzondere voorzichtigheid aan de dag legt, professioneel vertrouwd is met het risico van ondergrondse kabling.

Overwegende dat de vordering gegrond is op grond van art. 1382 B.W. en 1383 B.W. en art. 1384 lid 3 B.W. en meer bepaald zoals wettelijk omschreven in art. 192.02 K.B. 10.03.1981 en 260 bis van het ARAB.

OM DEZE REDENEN

Wij, Vrederechter van het Tweede Kanton Leuven, rechtdoende op tegenspraak.

Verklaren de vordering ontvankelijk en gegrond.

Veroordelen verweerder om te betalen aan eiser:
DERTIENDUIZEND ZESHONDERDVIERENVEERTIG FRANK vermeerderd met de intresten vanaf 18.09.1989 tot heden, aansluitend de gerechtelijke intresten vanaf heden.

Veroordelen verweerder tot de kosten van het geding tot heden begroot in hoofde van eiser op:
4.482 fr. dagvaarding en rolstelling
1.140 fr. rechtsplegingsvergoeding.

Verklaren Ons vonnis uitvoerbaar bij voorraad en zeggen voor recht dat er geen reden is tot kantonnement.

JUSTICE DE PAIX DE PHILIPPEVILLE - 2 MARS 1994

Siège: M. Gillain, Juge

Avocats: Me Mélan, Me Castaigne, loco Me Demazy

ELECTRABEL C/ TRAVAUX ET CANALISATIONS SOUTERRAINES (TCS) SPRL

Bris de câbles souterrains • Plan non conforme à la réalité • Obligation de localisation • Obligation de résultat

Beschadiging van ondergrondse kabels • Planafwijking • Lokalisatieverplichting • Resultaatsverbintenis

L'obligation qui pèse sur les entrepreneurs est double:

- obligation de s'informer avant de commencer les travaux;

- obligation de localisation préalable et de prudence au cours de la réalisation des travaux.

Même si un plan est imprécis, l'entrepreneur a le devoir impérieux de faire tout ce qui est nécessaire pour éviter une détérioration et ne peut invoquer l'erreur invincible basée sur cette imprécision.

Op de aannemers rust een dubbele verplichting:

- de verplichting zich te informeren vooraleer met de werken te beginnen;

- de verplichting voorafgaandelijk te lokaliseren en op een voorzichtige wijze de werken zelf uit te voeren.

Zelfs indien een plan onnauwkeurig is heeft de aannemer de dwingende plicht al het noodzakelijke te doen om een beschadiging te vermijden. De aannemer kan zich steunend op deze onnauwkeurigheid niet de onoverwinnelijke dwaling inroepen.

"...

Attendu qu'en date du 01.10.1991, lors de travaux d'ouverture de tranchée, route de Neuville, à Senzeilles, aux fins d'installer des câbles RTT, une excavatrice de la SPRL TCS, actuelle défenderesse, a accroché un câble haute tension, propriété d'UNERG causant ainsi un dommage dont le montant s'élève à la somme de 41.388 F;

Attendu que le montant du dommage fut notifié immédiatement à la partie défenderesse et plus précisément à sa compagnie d'assurances, la compagnie SA ZURICH assurances;

Attendu que celle-ci ne conteste pas l'évaluation du dommage mais propose, ainsi qu'elle le fait dans une lettre du 04.12.1991, une transaction avec partage du dommage par moitié aux motifs que: "c'est à l'endroit du sinistre que le plan ne reflète pas la réalité puisqu'il existe une différence de plus

de 50 centimètres entre la réalité et le plan";

Attendu que la demanderesse conteste cette vue des choses

...

Attendu que la SA ELECTRABEL fonde sa demande sur pied de l'art. 1382 CC et notamment sur l'art. 260 bis du règlement général sur la protection du travail et sur l'art. 192 du règlement général sur les installations électriques;

Attendu que l'obligation qui pèse sur les entrepreneurs est double;

1. L'obligation de s'informer avant de commencer les travaux;

2. L'obligation de localisation préalable et de prudence au cours de la réalisation des travaux;

Attendu que pour permettre à l'entre-

preneur de satisfaire à ces deux obligations qui lui sont imposées, la SA ELECTRABEL doit, quant à elle, fournir des plans indiquant le trajet des câbles électriques;

Attendu que pour tenter de dégager sa responsabilité, la défenderesse invoque que la demanderesse SA ELECTRABEL aurait trompé sa légitime confiance de deux manières:

1. En lui fournissant des plans approximatifs;

2. La SA ELECTRABEL a négligé de poser au-dessus des câbles électriques souterrains des bornes repères pour faciliter la localisation à l'entrepreneur.

1. Les plans fournis par ELECTRABEL

Attendu que s'il n'est pas contesté qu'il est bien établi que la défenderesse a sollicité préalablement au commencement des travaux, la délivrance par la

SA ELECTRABEL des plans indiquant le tracé des câbles électriques, il n'est pas non plus contesté que les câbles litigieux se trouvaient à plus de 50 centimètres du tracé indiqué par le plan;

Attendu que la jurisprudence a interprété ce que sont les obligations de l'entrepreneur et dans le cadre de cette interprétation relativement rigoureuse a pu déterminer qu'un écart de deux mètres par rapport aux indications du plan ne pouvait constituer une erreur invincible (Arrêt de la Cour de Cassation du 22.06.1970 - Entreprises Delbrassinne C/RTT, bulletin F.P.E. n° 5, p. 7), la Cour de Cassation statuait comme suit:

"est également justifié le jugement qui constate que d'après les éléments du dossier, l'entrepreneur devait connaître l'existence d'un câble téléphonique situé dans le voisinage immédiat de ses travaux et qu'il avait le devoir impérieux de faire tout ce qui était nécessaire pour prévenir toute détérioration de ce câble et exclut en conséquence l'erreur invincible invoquée par l'entrepreneur et le condamne sans qu'il ait encore à se prononcer sur le caractère fautif des plans communiqués par la RTT";

2. L'absence de repères sur le trajet du câble

Attendu que la demanderesse invoque que: "le fait que le câble n'ait pas été repéré sur le sol ne peut être invoqué comme cause d'ignorance invincible pas plus d'ailleurs que le fait que le câble ne se trouvait pas à la profondeur réglementaire si l'entrepreneur pouvait connaître les distances du câble par d'autres indices que les repères. Il devait dans ce cas repérer l'emplacement du câble, ce qui lui aurait permis d'en déterminer la profondeur exacte." (Commerce Courtrai, 23.05.1978 FPE 1 G p. 20);

Attendu que comme le plaide la demanderesse, la présence de bornes

repères n'est utilisée que de manière exceptionnelle dans la pratique et exclusivement aux endroits où un changement de direction est opéré par un câble;

Attendu que l'art. 233/1 dernier alinéa dit que la présence des câbles posés dans la voie publique ne doit pas être signalée lorsque l'autorité ayant la gestion de cette voie publique s'oppose formellement au placement de repères sur celle-ci à cause de la nature spéciale du revêtement de la voirie;

Qu'en l'espèce, le câble était placé à un mètre 50 de la bordure de la route, soit juste en-dessous de la route de Neuville, ce qui justifie évidemment l'absence de repères, les seuls marquages pouvant se trouver sur la chaussée étant les marquages en rapport avec le code de roulage;

Attendu que la demanderesse, après avoir rappelé les principes qui gouvernent la matière, analyse la jurisprudence de la Cour de Cassation, des Cours d'Appel et des Tribunaux pour conclure que l'obligation pour l'entrepreneur de localiser préalablement le trajet des câbles souterrains est une obligation de résultat;

Attendu que si l'on peut considérer avec les entrepreneurs et en l'espèce avec la défenderesse, que les obligations qui pèsent sur les entrepreneurs sont lourdes voire très lourdes, il n'en demeure pas moins que cette rigueur est exigée par un besoin impérieux de préserver la sécurité;

Attendu que l'actualité nous donne trop souvent des exemples de rupture de câbles ou de canalisations avec les conséquences dommageables pour les personnes et pour les biens;

Attendu que la Cour de Cassation, dans un arrêt du 10.12.1979 (Cass., 10.12.1979, RG, 2658, in dommages aux câbles et canalisations souterrains,

P. Henry RGAR 1982, 10522) a rappelé: "la responsabilité de l'entrepreneur requiert qu'une faute puisse lui être imputée et que cette faute peut être n'importe quelle exigence par rapport aux obligations qui selon la loi incombent à l'entrepreneur et non par rapport à un devoir général et indéterminé de sauver des câbles.";

Attendu qu'il n'est pas contesté, en l'espèce, que la défenderesse se soit informée en se faisant délivrer les plans;

Attendu qu'il n'est pas contesté non plus que la défenderesse ait procédé à certains sondages;

Attendu que la défenderesse avait l'obligation impérieuse de localiser avec exactitude l'endroit des câbles souterrains;

Attendu que comme il fut rappelé ci-dessus, cette obligation est une obligation de résultat;

Attendu que dès lors que le résultat n'a pas été atteint, la défenderesse ne pourrait s'exonérer de sa responsabilité qu'en prouvant que si elle a été empêchée d'obtenir le résultat escompté c'est soit en raison d'une faute de la SA ELECTRABEL elle-même ou en raison d'un cas fortuit ou d'un cas de force majeure, ce qu'elle ne fait manifestement pas;

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL,

statuant contradictoirement, en dernier ressort,

Dit la demande fondée.

JUSTICE DE PAIX DU CANTON DE TUBIZE - 20 AVRIL 1993

*Siège: Mme Chr. Rose, Juge**Avocats: Me N. Dumont loco Me Glansdorff, Me Bourlée loco Me Maricot*

ELECTRABEL C/ SPRL MELIN - S.A. LES ASSURANCES FEDERALES

**Domage au réseau de télédistribution •
Non localisation par l'entrepreneur • Res-
ponsabilité****Schade aan het teledistributienet • Geen
lokalisatie door de aannemer • Aanspra-
kelijkheid***L'entrepreneur ne peut se soustraire à sa responsabilité en invoquant une erreur de plan lorsque, ayant été informé de la présence d'un câble de télédistribution à l'emplacement des travaux, il n'a pas pris la peine de le localiser.**De aannemer kan zich van zijn verantwoordelijkheid niet onttrekken door een vergissing in het plan in te roepen, wanneer bij wetende dat er een teledistributie-kabel aanwezig was, niet overgegaan is tot lokalisatie.*

Attendu que l'action tend à la condamnation de la SPRL Entreprises Melin au paiement de la somme de 32.566 Francs en principal majorée des intérêts compensatoires depuis le 11 avril 1986, judiciaires et les dépens et à entendre déclarer le jugement commun à la seconde défenderesse Les Assurances Fédérales et dire pour droit que les indemnités dues par elle à la SPRL Melin seront saisies et privilégiées dans le chef de la demanderesse;

LES FAITS

Attendu que dans le courant du mois d'avril 1986, la première défenderesse effectuait des travaux de tranchée pour la pose d'égouts à Wauthier-Braine, Chaussée de Tubize; que le 11 avril 1986, une pelle mécanique manoeuvrée par un préposé de la première défenderesse a sanctionné un câble pri-

maire, endommageant ainsi le réseau de télédistribution de la demanderesse;

Attendu que le 14 avril 1986, un constat amiable relevant l'identité des parties et les faits, a été signé; qu'il ressort de ce constat que à l'endroit de l'endommagement le câble souterrain se trouvait à une distance de 1,50 m de la bordure et non à 50 centimètres comme renseigné au plan;

Attendu que la S.A. Entreprises Melin admet le fait matériel et la dégradation mais conteste sa responsabilité estimant que son préposé s'est trouvé dans une situation imprévisible même pour un homme prudent dans la mesure où les plans transmis ne reflètent pas la réalité;

Attendu qu'en ne localisant pas le câble litigieux dont elle était informée de la présence à l'endroit des travaux, le préposé de la première défende-

resse n'a pas rempli correctement l'ensemble de ses obligations de consultation et de localisation; que l'entrepreneur ne peut se soustraire à sa responsabilité, en invoquant l'erreur invincible lorsque, comme dans le cas d'espèce il n'a pas pris la peine de localiser le câble de la télédistribution;

PAR CES MOTIFS:

Nous, Juge de Paix, statuant contradictoirement et en dernier ressort;

Donnons acte à la demanderesse de sa reprise d'instance;

Condamnons la première défenderesse à payer à la demanderesse la somme de VINGT TROIS MILLE CINQ CENT SOIXANTE SIX FRANCS majorée des intérêts compensatoires et judiciaires à dater du 11 avril 1986;

POLITIERECHTBANK TE ANTWERPEN - 16 MAART 1993

Zetelend: dbr. Morrens, voorzitter

Openbaar Ministerie: dbr. De Wilde

Advocaten: Mr. Hertoghs, loco Mr. Verschueren, Mr. Mullens

I.M.E.A. T/ N.V. AANNEMINGEN VAN WELLEN

Lokalisatieplicht • Onvoldoende gedetailleerd plan • Gebrek aan voorzorg

Obligation de localisation • Plan non suffisamment détaillé • Manque de prudence

Indien de aannemer de kabel onvoldoende kon lokaliseren op basis van het hem medegedeelde plan, dan had hij nadere details moeten opvragen i.v.m. de precieze ligging van de kabel.

Si l'entrepreneur ne peut localiser avec précision le câble à l'aide des plans qui lui ont été communiqués, il doit s'informer quant à la situation précise de celui-ci.

"...

Overwegende dat de benadeelde partij de betichte overzichtplannen opstuurde;

Dat betichte bijgevolg op de hoogte was van het bestaan van kabels;

Dat hij, indien hij als voorzichtig en vooruitziend persoon zou hebben gehandeld nadere details had moeten opvragen nopens de precieze ligging der kabels zo de overzichtsplannen hem te vaag overkwamen;

Dat hij echter naliet dit te doen;

Dat de benadeelde de betichte bij brief d.d. 22 april 1992 uitdrukkelijk liet weten zich met hem in verbinding te stellen indien er moeilijkheden zijn bij het lokaliseren van de kabels. Dit is echter niet gebeurd.

Overwegende dat de betichting lastens beklagde bewezen is;

Overwegende dat de hoe grootheid van het schadebedrag niet wordt betwist;

Overwegende dat tweede gedaagde burgerrechtelijk aansprakelijk is voor:

- de kosten volgens art. 1394 van het Burgerlijk Wetboek

uit te spreken ten laste van beklagde;

OM DEZE REDENEN:

En met toepassing van
Wet van 15 juni 1935, art. 11 tot 41
Wetboek van Strafvordering, art. 152
Strafwetboek, art. 38 - 40 - 50

Wet van 5 maart 1952, art. 1, betreffende de opdecimes gewijzigd door de
Wet van 20.07.1991

art. 21 - 22 - 23 - 25 Wet 17 april

en met inachtneming van de hiervoren aangehaalde artikelen.

DE RECHTBANK

Veroordeelt beklagde op tegenspraak voor de tenlastelegging tot een geldboete van 20 frank op 1 800 frank gebracht;

Zegt dat bij gebrek van betaling binnen de wettelijke termijn de geldboete van 20 frank zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 3 dagen;

Verwijst beklagde in de kosten van het geding begroot op 905 frank

Verklaart tweede gedaagde op tegenspraak burgerrechtelijk aansprakelijk voor:

- de kosten ten laste van beklagde gelegd;

RECHTSPREKENDE OVER DE EIS VAN DE BURGERLIJKE PARTIJ

en met toepassing van
SWB 44-45; 3 en 4 wet 17 april 1878
wet betreffende de Politie over het wegverkeer gecoördineerd door K.B. van 16 maart 1968; art. 66
art. 1382 - 1383 - 1384 burgerlijk wetboek

Aangezien de eis strekt tot toekenning van 231 862 frank te vermeerderen met de intresten en de kosten

Aangezien deze eis ontvankelijk en gegrond is;

Dat de schade haar toegebracht zal vergoed zijn door het gevraagde bedrag.

OM DEZE REDENEN:

DE RECHTBANK,

verklaart de eis ontvankelijk en gegrond;

POLITIERECHTBANK TE ANTWERPEN - 30 MEI 1994

Zetelend: dbr. Dezeure, voorzitter
 Openbaar Ministerie: dbr. Vercruyse
 Advocaten: Mr. Embrechts, Mr. Gondry

I.M.E.A. T/ N.V. PIETERS-DE GELDER

**Lokalisatieplicht • Onvoldoende gede-
 tailleerd plan • Gebrek aan voorzorg**

**Obligation de localisation • Plan non-suffi-
 samment détaillé • Manque de prudence**

*Wanneer de aannemer de kabel onvoldoende kan loka-
 liseren op basis van het hem medegegeelde plan, dan
 maakt hij zich schuldig aan een gebrek aan voorzorg,
 wanneer hij nalaat nadere details op te vragen i.v.m. de
 precieze ligging van de kabel.*

*Lorsque l'entrepreneur ne peut localiser le câble avec suf-
 fisamment de précision sur base du plan qui lui a été
 transmis, il se rend coupable d'un manque de prudence
 quand il néglige de demander de plus amples détails
 quant à la localisation précise du câble.*

“... ”

Overwegende dat een gebrek aan
 voorzorg, dit is de minste fout, vol-
 doende is om het misdrijf te bewijzen;

Overwegende weliswaar dat beklag-
 de de plans heeft aangevraagd en dat
 Electrabel als gevolg aan het verzoek
 een plan heeft overgemaakt maar dat
 hierbij uitdrukkelijk werd gewezen op
 mogelijke lichte afwijkingen en zelfs
 lussen en op het feit dat het overge-
 maakt plan een overzichtsplan is en
 derhalve niet kan gebruikt worden
 zonder nadere inlichtingen;

Overwegende dat het gebrek aan voor-
 zorg hierin bestaat dat geen nadere in-
 lichteningen en precisering van de plaats
 der kabels werd gevraagd aan
 Electrabel zoals vermeld in hun schrij-
 ven van 14 mei 1993 onder nummer 11;

Overwegende dat Electrabel, indien
 het overgemaakt plan slechts een
 overzichtsplan is, hier toch voldoende
 op gewezen heeft en de aannemer in
 de mogelijkheid heeft gesteld om na-
 dere inlichtingen te bekomen betref-
 fende de juiste ligging van de kabels;

Overwegende dat niet uit de bundel
 blijkt dat de kabels niet werden ge-
 merkt;

Overwegende dat de tenlastelegging
 derhalve tegen beklagde bewezen is;

OP BURGERLIJK GEBIED:

Overwegende dat de rechtbank niet
 over de nodige elementen beschikt
 om te oordelen over het verschil tus-
 sen de beide aangevoerde cijfers maar
 dat geen aanstelling van een deskundi-
 ge werd gevraagd;

Overwegende dat 2e gedaagde bur-
 gerrechtelijk aansprakelijk is voor
 beklagde zoals hierna vermeld;

Overwegende dat er verzachtende
 omstandigheden bestaan;

OM DEZE REDENEN

En met toepassing van
 Wet van 15 juni 1935, art. 11 tot 41
 Wetboek van Strafvordering, art. 152, 162
 Strafwetboek, art. 38, 40, 50, 85
 Wet van 5 maart 1952, art. 1 betref-
 fende de opdecimes gewijzigd door de
 Wet van 26.6.1992
 art. 21 - 22 - 23 - 25 Wet-17 april 1878
 en met inachtneming van de hiervoren
 aangehaalde artikelen

DE RECHTBANK

Veroordeelt beklagde op tegenspraak
 voor de tenlastelegging tot een geld-
 boete van tien frank

gebracht op 1 000 F

Zegt dat bij gebreke van betaling bin-
 nen de wettelijke termijn de geldboete

zal mogen vervangen worden door
 een gevangenisstraf van twee dagen.

Verwijst beklagde in de kosten van
 het geding begroot op 1 805 frank.

Verklaart 2e gedaagde op tegenspraak
 burgerrechtelijk aansprakelijk voor de
 kosten ten laste van beklagde gelegd.

en met toepassing van
 Strafwetboek, art. 44 en 45
 Wet 17 april 1878, art. 3 en 4
 Wet betreffende de politie over het
 wegverkeer gecoördineerd door K.B.
 van 16.3.1968, artikel 66
 Burgerlijk Wetboek, artikel 1382, 1383,
 1384

RECHTSPREKENDE OVER DE EIS
 VAN DE BURGERLIJKE PARTIJ

Aangezien de eis strekt tot toekenning
 van 228 851 F te vermeerderen met in-
 tresten en kosten;

Aangezien deze eis ontvankelijk is en
 gedeeltelijk gegrond

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK

Verklaart de eis ontvankelijk en ge-
 deeltelijk gegrond.

(B.S. en Publ. E.G. van 01.06.1994
tot en met 30.11.1994)

WETGEVING

I. Elektriciteit

I.1. Elektriciteitsvoorziening

K.B. van 18 mei 1994 houdende verklaring van openbaar nut van de wijziging van elektrische leidingen, B.S., 14 juli 1994.

K.B. van 18 mei 1994 houdende verklaring van openbaar nut van de wijziging van elektrische leidingen, B.S., 14 juli 1994.

K.B. van 18 mei 1994 houdende een verlening van wegvergunning voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 14 juli 1994.

K.B. van 18 mei 1994 houdende een verlening van wegvergunning voor de wijziging van elektrische leidingen, B.S., 14 juli 1994.

K.B. van 26 mei 1994 houdende verklaring van openbaar nut van het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 3 augustus 1994.

K.B. van 9 juni 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Rendeux op 11 april 1994, van de Provinciale Raad van Antwerpen op 24 februari 1994 en van de Provinciale Raad van Henegouwen op 3 maart 1994 waarbij wegvergunningen verleend worden voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 3 augustus 1994.

K.B. van 17 juni 1994 houdende verklaring van openbaar nut van het aanleggen van elektrische leidingen, B.S., 9 augustus 1994.

(M.B. et J.O.C.E. du 01.06.1994
au 30.11.1994)

LEGISLATION

I. Electricité

I.1. Distribution d'électricité

A.R. du 18 mai 1994 portant déclaration d'utilité publique de la modification des canalisations électriques, M.B., 14 juillet 1994.

A.R. du 18 mai 1994 portant déclaration d'utilité publique de la modification des canalisations électriques, M.B., 14 juillet 1994.

A.R. du 18 mai 1994 portant sur l'octroi d'une permission de voirie pour l'établissement des canalisations électriques, M.B., 14 juillet 1994.

A.R. du 18 mai 1994 portant sur l'octroi d'une permission de voirie pour la modification des canalisations électriques, M.B., 14 juillet 1994.

A.R. du 26 mai 1994 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 3 août 1994.

A.R. du 9 juin 1994 portant approbation de la délibération du Collège des Bourgmestres et Echevins de la commune de Rendeux le 11 avril 1994, le Conseil Provincial du Hainaut le 3 mars 1994 et le Conseil Provincial d'Anvers le 24 février 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 3 août 1994.

A.R. du 17 juin 1994 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement de canalisations électriques, M.B., 9 août 1994.

M.B. van 30 juni 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van de Stad Gent van 22 februari 1994, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 19 augustus 1994.

M.B. van 1 augustus 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen van 14 april 1994, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S. 24 september 1994.

M.B. van 1 augustus 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente Balen van 20 april 1994, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 24 september 1994.

M.B. van 1 augustus houdende goedkeuring van de beslissing van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen van 28 april 1994, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 24 september 1994.

M.B. van 1 augustus 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Brugge van 7 april 1994, waarbij een wegvergunning verleend wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 24 september 1994.

Ord. van 8 september 1994 tot wijziging van de ordonnantie van 11 juli 1991 met betrekking tot het recht op een minimum levering van elektriciteit, B.S., 29 september 1994.

M.B. van 13 september 1994 houdende goedkeuring van de beslissing van het College van Burgemeester en Schepenen van de stad Kortrijk van 17 maart 1994, waarbij een wegvergunning ingetrokken wordt voor de aanleg van elektrische leidingen, B.S., 27 oktober 1994.

I.2. Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.)

Nihil

I.3. Veiligheidswaarborgen

M.B. van 20 april 1994 houdende wijziging van benaming van een erkend organisme voor de controle van elektriciteit, B.S., 14 juli 1994.

K.B. van 18 mei 1994 betreffende de elektromagnetische compatibiliteit, B.S., 24 juni 1994.

M.B. van 18 mei 1994 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs

A.M. du 30 juin 1994 portant approbation de la délibération du Collège des Bourgmestre et Echevins de la ville de Gand du 22 février 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 19 août 1994.

A.M. du 1er août 1994 portant approbation de la délibération de la Députation Permanente du Conseil Provincial de Flandre Occidentale du 14 avril 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B. 24 septembre 1994.

A.M. du 1er août 1994 portant approbation de la délibération du Collège des Bourgmestre et Echevins de la commune de Balen du 20 avril 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B. 24 septembre 1994.

A.M. du 1er août 1994 portant approbation de la délibération de la Députation Permanente du Conseil Provincial de Flandre Occidentale du 28 avril 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B. 24 septembre 1994.

A.M. du 1er août 1994 portant approbation de la délibération du Collège des Bourgmestre et Echevins de la ville de Bruges du 7 avril 1994 accordant une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 24 septembre 1994.

Ord. du 8 septembre 1994 modifiant l'ordonnance du 11 juillet 1991 relative au droit à la fourniture minimale d'électricité, M.B., 29 septembre 1994.

A.M. du 13 septembre 1994 portant approbation de la délibération du Collège des Bourgmestre et Echevins de la ville de Courtrai du 17 mars 1994 portant retrait d'une permission de voirie pour l'établissement de canalisations électriques, M.B., 27 octobre 1994.

I.2. Règlement Général sur les Installations Electriques (R.G.I.E.)

Néant

I.3. Garanties de sécurité

A.M. du 20 avril 1994 portant modification de la dénomination d'un organisme agréé pour le contrôle des installations électriques, M.B., 14 juillet 1994.

A.R. du 18 mai 1994 relatif à la compatibilité électromagnétique, M.B., 24 juin 1994.

A.M. du 18 mai 1994 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession

kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommige elektrisch materieel, B.S., 6 augustus 1994.

M.B. van 18 juli 1994 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommige elektrisch materieel, B.S., 15 september 1994.

K.B. van 29 juli 1994 tot wijziging van het K.B. van 21 december 1983 betreffende elektrisch materieel bestemd voor gebruik op plaatsen van mijnghashoudende mijnen waar ontploffingsgevaar kan heersen, B.S., 3 september 1994.

M.B. van 6 september 1994 houdende verbod van de invoer, het te koop bieden, de verkoop, de verhuring, het zelfs kosteloos afstaan, de aflevering na herstelling, transformatie of verandering van sommige elektrisch materieel, B.S., 11 oktober 1994.

1.4. Meeteenheden

Nihil.

1.5. Prijzen

M.B. van 6 september 1994 houdende reglementering van de prijzen van de elektrische hoogspanningenergie, B.S., 5 november 1994.

1.6. Varia

Omzendbrief van 30 mei 1994 betreffende de opdrachten voor aanneming van diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 93/38 EEG van 14 juni 1993, B.S., 3 juni 1994.

Omzendbrief van 30 mei 1994 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 93/38 EEG van 14 juni 1993, B.S., 3 juni 1994.

2. Gas

2.1. Gasvervoer

K.B. van 14 juli 1993 houdende verklaring van openbaar nut van de oprichting van gasvervoerinstallaties door middel van leidingen, B.S., 21 juli 1994.

même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 6 août 1994.

A.M. du 18 juillet 1994 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 15 septembre 1994.

A.R. du 29 juillet 1994 modifiant l'A.R. du 21 décembre 1983 relatif au matériel électrique utilisable en atmosphère explosible des mines grisouteuses, M.B., 3 septembre 1994.

A.M. du 6 septembre 1994 portant interdiction de l'importation, l'offre en vente, la vente, la location, la cession même à titre gratuit et la délivrance après réparation, transformation ou modification de matériel électrique, M.B., 11 octobre 1994.

1.4. Unités de mesure

Néant.

1.5. Prix

A.M. du 6 septembre 1994 portant réglementation des prix de l'énergie électrique en haute tension, M.B., 5 novembre 1994.

1.6. Divers

Circulaire du 30 mai 1994 relative aux marchés de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 93/38 CEE du 14 juin 1993, M.B., 3 juin 1994.

Circulaire du 30 mai 1994 relative aux marchés publics de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 93/38 CEE du 14 juin 1993, M.B., 3 juin 1994.

2. Gaz

2.1. Transport de gaz

A.R. du 14 juillet 1993 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement d'installations de transport de gaz par canalisations, M.B., 21 juillet 1994.

K.B. van 5 april 1994 houdende verklaring van openbaar nut van de oprichting van gasvervoerinstallaties door middel van leidingen, B.S., 7 juni 1994.

K.B. van 9 mei 1994 houdende verklaring van openbaar nut van de oprichting van gasvervoerinstallaties door middel van leidingen, B.S., 21 juli 1994.

K.B. van 20 juli 1994 betreffende de verwerving van ter beurze genoteerde aandelen van Distrigas, B.S., 30 juli 1994.

Richtlijn 94/49 EG van de Europese Commissie van 11 november 1994 tot bijwerking van de lijst van verantwoordelijke lichamen in het kader van Richtlijn 91/296 EEG betreffende de doorvoer van aardgas via de hoofdnetten. Publ. E.G., 16 november 1994.

2.2. Gasdistributie

Nihil.

2.3. Veiligheidswaarborgen

M.B. van 6 oktober 1994 houdende verbod tot het in de handel brengen en ingebruiknemen van een gastoestel B.S., 15 oktober 1994.

2.4. Meeteenheden

Nihil.

2.5. Prijzen

M.B. van 6 september 1994 houdende reglementering van de prijzen voor aardgas, B.S., 5 november 1994.

2.6. Varia

Omzendbrief van 30 mei 1994 betreffende de opdrachten voor aanneming van diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 93/38 EEG van 14 juni 1993, B.S., 3 juni 1994.

Omzendbrief van 30 mei 1994 betreffende de overheidsopdrachten voor aanneming van diensten in de sectoren water, energie, vervoer en telecommunicatie - Richtlijn 93/38 EEG van 14 juni 1993, B.S., 3 juni 1994.

A.R. du 5 avril 1994 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement d'installations de transport de gaz par canalisations, M.B., 7 juillet 1994.

A.R. du 9 mai 1994 portant déclaration d'utilité publique de l'établissement d'installations de transport de gaz par canalisations, M.B., 21 juillet 1994.

A.R. du 20 juillet 1994 relatif à l'acquisition d'actions cotées en bourse de Distrigaz, M.B., 30 juillet 1994.

Directive 94/49 CE de la Commission Européenne du 11 novembre 1994 portant mise à jour de la liste des entités couvertes par la Directive 91/296 CEE du Conseil relative au transit du gaz naturel sur les grands réseaux. J.O.C.E., 16 novembre 1994.

2.2. Distribution de gaz

Néant.

2.3. Garanties de sécurité

A.M. du 6 octobre 1994 portant interdiction de mise sur le marché et la mise en service d'un appareil à gaz, M.B., 15 octobre 1994.

2.4. Unités de mesure

Néant.

2.5. Prix

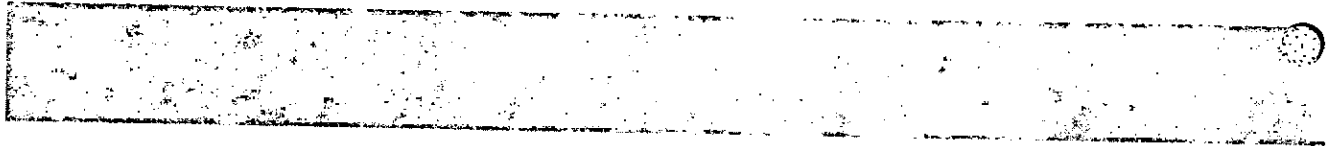
A.M. du 6 septembre 1994 portant réglementation des prix du gaz naturel, M.B. 5 novembre 1994.

2.6. Divers

Circulaire du 30 mai 1994 relative aux marchés de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 93/38 CEE du 14 juin 1993, M.B., 3 juin 1994.

Circulaire du 30 mai 1994 relatif aux marchés publics de services dans les secteurs de l'eau, de l'énergie, des transports et des télécommunications - Directive 93/38 CEE du 14 juin 1993, M.B., 3 juin 1994.

6

iuvis

